

TAGAJÁNLÁSOK

1889-ben.

Az I. osztály részéről.

1. **MIKSZÁTH KÁLMÁN** országgyűlési képviselőt levelező tagúl ajánlja
Szász KÁROLY rendes tag.

Van szerencsém *Mikszáth Kálmánt* levelező tagúl ajánlani az Akadémia I. osztályába.

Mikszáth az érzelmes és egyszersmind hűmoros, az elmés s egyszersmind komoly, a megkapó s egyszersmind megható kisebb elbeszélések, a faj- és genrékép, a kiválóan úgynevezett «rajz» — e mai napság egyik legfelkapottabb műfaj terén, mondhatni páratlanul, legalább senki által felül nem múlva, áll irodalmunkban. Senki köztünk a falu népét, a kisebb nemességet, a vármegye tekintetes urait, a régi táblabírókat és a modern gentryt — annyira meg nem figyelte, mindeniknek sajátosságát oly élesen el nem leste s oly igazán és élethíven nem rajzolja, mint ő. S a «Tisztelt Ház»-ról annyi eleven fotografiát, egyes alakokban s csoportozatokban, nem rajzolt — közel sem. Kis elbeszélései s rajzai igazság, bensőség, az előadás melege, életteljessége, zamatos magyarossága, törül metszett eredetisége által: a Jókai régibb novellái s életképei bájával és erejével versenyeznek; a mivel sok van mondva. Az amerikai Bret Harte-hoz sokban hasonló, s abban is: hogy nagyobb alkotásban, pl. a regényben, a hol a compositio egységével s a jellemek következetes fejlesztésével kellene hatni, nem bir oly sikert mutatni fel, mint a hol egy helyzetet, vagy alakot, egynehány élethű és erőteljes vonással kell — félreismerhetetlenül s egyúttal kitörülhetetlenül is papírra vetni s lelkünkbe nyomni. Ez csaknem kivétel nélkül sikerül neki, legyen tárgya egy kis adomaszerű történetké, vagy egy mélyebb kedélyi mozzanat, a hűmor sirva-kacagató — sőt a tragikum mélyen megrázó színezetéig.

Mikszáth irodalmi működésének egyik kiváló tulajdona: kimeríthetetlennek látszó termékenysége. Sikerült rajzai százakra mennek. «*A jó palócok*» (rajzok) s a «*Tót atyafiak*» (elbeszélések) — ez első művei, melyekkel először feltűnt s egyszerre meghódította, úgyszólván ostrommal vette be, a magyar olvasó közönséget; a «*Nemzetes uraimék*» (regény) és a «*Tekintetes vármegye*» (elbeszélések) — ismét: a «*Fészek regényei*» és a «*Lohinai fű*», nagyobb elbeszélés, melyek minden lapja a nép és az urak, a parasztok és a középnemesség hű karczolataival van telerajzolva: végre a «*Tisztelt Ház*», a clubb és folyosó, a pártok és a szónokok, a parlament s azonkívül tevékenységöknek, ép oly elmés, mint igaz képét feltűntető tárcza-csevegések: mind ez együtt adja nekünk a magyar Bret Harte képét Mikszáth Kálmánban.

Népszerűsége, mely ma páratlan irodalmunkban, kihatott a haza határain túl is. Számos kisebb rajza van németre, angolra, sőt dánra is lefordítva, s a mit felölök onnan hallottunk és olvastunk, a magyar irodalomnak ott is becsületére válnak.

2. VAJKAY KÁROLY m. kir. ítélő-táblai elnököt levelező tagúl ajánlják

a) JOANNOVICS GYÖRGY tiszteleti tag.

Vajkay Károlyt, a magy. kir. ítélőtábla elnökét a Magyar Tud. Akadémiának I. osztályába levelező tagúl van szerencsém ajánlani.

Ajánlottom irodalmi munkássága az 1875-től 1884-ig terjedő időszakba esik. Előttem ismeretes művei a következők:

1. *A német közönséges magánjog* és történelme köréből. Tanulmányok. 1875.

2. *Kolozsvári Tractatus*: «Az Successióról». 1875.

3. *Lajos pap*. Történeti elbeszélés *Pest múltjából*. Irta *Véka L.* (Vajkay Károly) 1879.

4. *Új idők, avult emberek*. Regény. Irta *Véka L.* 1879.

5. *Köd előttem, köd mögöttem*. Regény négy kötetben. Irta *Véka Lajos*. 1881.

6. *Pali bácsi*. Regény két kötetben. Irta *Véka Lajos*. 1884.

Én, mint nyelvész, vizsgáltam e műveket, és jó lelkiismerettel mondhatom, hogy Vajkay Károly magyarsága szabatos és csinos. Nem találni ott nyelv-elleni vétségeket, germanizmusokat; a melyek pedig, tudvalevőleg, oly igen gyakoriak mai irodalmunkban.

De ő be nem érte azzal, hogy saját dolgozatait lehetőleg kifogástalan magyarsággal írja meg, hanem a törvénykezés terén elfoglalt kiváló állását és ezzel együttjáró tekintélyét latba vetve, buzgón és következetesen oda törekszik, hogy az igazságszolgáltatás nyelve a szabatosság színvonalára emelkedjék. Hogy erre nagy szükség van, nem szükség bizonyíthatnom.

Vajkay Károlynak ez irányban kifejtett tevékenységét, a melylyel az úttörés nehéz munkája karöltve jár, közelismerés illeti. Az elismerésnek legfényesebb jele abban állna, ha e tudományos testület őt tagjai sorába venné föl.

A törvénykezés nyelvének javítására már évekkel ezelőtt megindult mozgalomnak máris van észrevehető eredménye. Erről az utóbbi időben nyilvánosságra jutott ítéletek és bírói határozatok kétségtelen tanúságot tesznek.

Az üdvös mozgalom élén álló férfiúnak, mint az Akadémia tagjának, tagtársaival való folytonos érintkezése kétségen kívül megkönnyítené s előmozdítaná a bírói nyelv reformálására irányuló törekvéseit.

b) VADNAI KÁROLY levelező tag.

Bátor vagyok az első osztálynál üresedésben levő három levelező tagsági hely egyikének betöltésére ajánlani Vajkay Károlyt, a m. kir. tábla elnökét és a főrendiház tagját.

A hazai szépirodalomnak fiatal kora óta munkása ő, ki habár bírói nagy elfoglaltsága miatt e benső szüksége kielégítésére csak ritkán fordíthatott időt, de néhány évvel ezelőtt is több kisebb-nagyobb elbeszélés és önálló regény, köztük a sok értékkel bíró «Lajos pap» jelent meg tőle, Véka Lajos álnév alatt, mind érett szellemnek termékei, kítűnő magyarsággal.

De ajánlására még inkább készült ama páratlan tevékenység, melyet évek óta magas állásában kifejt nyelvünk tisztasága és szabatosága érdekében. Mint az ítélő tábla elnöke, roppant elfoglaltsága daczára, föladatául tűzte ki, hogy e nagy ítélőszék körében helyreállítja a szabatos és tiszta nyelv használatát, s példaadás, figyelemzetetés és tanácskozás útján e tekintetben máris oly eredményt ért el, melyet az Akadémia első osztálya ismerhet el a legmelegebben.

Mint egy élő és mindennap megjelenő «Nyelvőr» működik ő e főlebbviteli bíróság élén, úgy, hogy a bírák, jegyzők, sőt ügyvédek fogalmazásain évről. évre örvendetesebb javulás mutatkozik nyelv tekintetében. Kihat ez által a kuriára és még inkább az alsó bíróságok tisztább, magyarosabb nyelvhasználatára, s noha e hatásos működés nem nyomtatásban és a nyilvánosság előtt jelentkezik, de hathat törvényeink magyarosabb fogalmazására is.

Midőn valaki egy nagy tekintélyű állásban, egyéniségének mindenkire ható tulajdonai által, a nyelvtisztaság ügyét évek óta ily kitartóan és örvendetes sikerrel szolgálja, s ezzel egyszersmind akadémiai törekvéseink egyik legnagyobbikát mozditja elő: azt hiszem, ép az Akadémia első osztályát illeti meg az a lépés, hogy neki kitüntetés képeben nyilvánítsa köszönetet és elismerést.

3. MISTELI FERENCZ baseli egyetemi tanárt külső tagúl ajánlja

BUDENZ JÓZSEF rendes tag.

Misteli Ferencz egyike a legjelesebb élő nyelvészeknek. Munkái nincsenek ugyan nagy számmal, de széles látókörük és philosophiai fölfogásuk nagy hatással volt és lesz az általános nyelvtudomány módszerére, szerzőjüket pedig a nagy philosophus nyelvészek — Humboldt Vilmos és Steinthal Henrik — legjelesebb követőjéül tüntetik föl. Azonfölül elismeréssel tartozunk neki azért, hogy a magyar és a finn nyelvet alaposan megtanulván, e két nyelv tudományát tanulságos értekezésekkel és bírálatokkal mozditotta elő, s ez által egyúttal növelte a külföldi tudomány-nak nyelvünk iránti érdeklődését.

Munkálatai közül a fontosabbak a következők:

Über Medialendungen (a Kuhn-féle Zeitschrift für Vergleichende Sprachforschung XV. kötetében).

Über die Accentuation des Griechischen (u. o. XVII. XIX. XXXI.)

Syntaktische Lesefrüchte aus dem klassischen Altindisch (a Steinthal-féle Zeitschrift für Völkerpsychologie und Sprachw. VII. kötetében.)

Einiges zur Casuslehre (u. o. X.).

Lautgesetz und Analogie (u. o. XI. XII.).

Herbarts Sprachauffassung im Zusammenhange seines Systems (u. o. XII.).

Studien über die Chinesische Sprache (a Techmer-féle Internationale Zeitschrift für Allgemeine Sprachwissenschaft III. köt.).

Az altaji, s különösen a magyar és finn nyelvet illető dolgozatai:

Der Altatische Sprachtypus (Basel 1883).

Über Analogiebildungen, insbesondere im Ugrischen (a Steinthal-féle Zeitschrift XIII. kötetében).

Die Theorie der Abschleifung im Indogermanischen und Ugrischen (u. o. XIV.).

Uralaltaische Völker und Sprachen von Dr. Heinrich Winkler (bírálat, u. o. XVI.).

A magyar kötőszók, egyúttal az összetett mondat elmélete; jutalmazott pályamunka, írta Simonyi Zsigmond (bírálat, u. o. XVII.). — Kivonatát közölte a Budapesti Szemle L. kötete 1887.

Zur Geschichte der Tempus- und Modusstambildung in den Finnisch-Ugrischen Sprachen von E. N. Setälä (Steinth. Zeitschr. XVIII.).

Lönnrot finn-svéd szótára bírálat (Steinth. Zeitschr.).

4. MUNIF PASA török közoktatásügyi minisztert külső tagúl ajánlja

VÁMBÉRY ÁRMIN rendes tag.

Munif pasát a török állam oktatásügyi miniszterét, mint olyan férfit ajánlom külső tagnak, a ki

1. mint a főbb keleti és európai nyelvek ismerője, nemzeti irodalmának már évtizedek óta nagy szolgálatokat tesz. Ő több német és francia remekírónak munkáját törökre fordította és a persa és arab nyelvről számos jeles értekezést írt;

2. nemzetünk iránt nagy rokonszenvvel viseltetik és a Corvina körüli fáradozásainkat erélyesen támogatja. Neki köszönhető leginkább, hogy a szultán ő fölsége Akadémiánk szándékba vett kutatásai felől kellő felvilágosítást nyert és olyan engedélyeket helyezett kilátásba, melyekben eddigelé semmi európai tudós testület nem részesült.

Szubhi pasa törökországi tiszteleti tagunk elbúnyta után, ő az egyetlen török tudós és író, a ki e kitüntetésre leginkább érdemes.

5. SCHUCHARDT HUGÓ gráci egyetemi tanárt külső tagúl ajánlják

a) HUNFALVY PÁL rendes tag.

Az akadémiai alapszabályok 14. §-a értelmében kültagnak *Schuchardt Hugó* gráci egyetemi tanárt ajánlom.

Schuchardt a most élő romanisták között kiváló helyet foglal el, s a híres Ascoli olasz tudóssal egy rangba tehető a román nyelvek tudományában; de a magyar Akadémiára nézve az olasz tudósnak elibe tehetni, mert ő nem csak érti, hanem írja is a magyar nyelvet, a mit hozzám intézett régebbi magyarul írt levelével bizonyított. Ezen tudományánál fogva képes is volt beleszólni azon az akadémiai Értekezésekben vitatott kérdésbe: Kitől tanult a magyar írni? Szóval, a külföldi nyelvtudósok közt jelenben alig van egy is, a ki inkább és mintegy tettel is jobban érdeklődik a magyar nyelvtudomány iránt, mint Schuchardt Hugó, gráci tanár, a ki ott, mint tudom, magyar ifjakat is beavat a nyelvtudományba.

Nagy számmal megjelent munkái közül csak hármat említek meg:

1. *Vocalismus des Vulgärlatein's*, a melyel az új román nyelveknek mintegy lelkét ismerteti; tehát a rumun nyelvét is, a mely bennünket sok tekintetben figyelemre nagyon ösztönöz. A rumun tudósok, p. o. Hasden, sokszor hivatkozik döntő tekintélyére. Abban a munkában a dialectusok geographiai változására is figyelmeztet.

2. *Ueber das Verwandtschaft-Verhältniss der romanischen Sprachen.*

3. *Slavo-Deutsches und Slavo-Italienisches*, a melyben az illető nyelvek egymásra való hatását feltünteti, s kimutatja, miképen támadhatnak új dialectusok; tehát generalisálva, miképen támadtak az új román nyelvek.

A magyar nyelv is mind a szláv, mind az olasz, mind más nyelvek hatását tapasztalta, s annak nyomait is viseli magán. Schuchardt Hugó tanár, mint Akadémiánk kültagja, úgy reményelem, abban a tekintetben nemcsak nézője, hanem munkása is lehet a magyar nyelvtudománynak.

b) PONORI THEWREWK EMIL rendes tag.

Dr. Schuchardt Hugó a gráci egyetemen a román philológiának nyilván rendes tanára, a bécsi tudományos Akadémia tagja, a jelen kornak egyik legkiválóbb nyelvtudósa.

Számos művei közül a következőket emlitem:

Vokalismus des Vulgärlateins. 1866—1868. Három kötet.

Über einige Fälle bedingten Lautwandels im Churwälschen. Gotha, 1870.

Ritornell und Terzine. Halle, 1874.

Slavo-Deutsches und Slavo-Italienisches. Graz, 1884.

Über die Lautgesetze. Berlin, 1885.

Romanisches und Keltisches. Berlin, 1886.

Aus Anlass des Volapüks. Berlin, 1888.

Kreolische Studien I—VIII. Wien, 1881—1888. Sitzungsberichte der Wiener Akademie.

Über die Benguelasprache. U. o. 1883.

De l'orthographe du roumain. Romania (1873.) II.

Les modifications syntactiques de la consonne initiale dans les dialectes de la Sardaigne stb. U. o. (1874.) III.

Albanesisches und Romanisches, a Khun-féle Zeitschrift XX. évfolyamában.

Zur romanischen Sprachwissenschaft. U. o. XXII.

Anzeige von Windisch's Grischer Grammatik. (A kelt és román nyelvek egymáshoz való viszonyáról.) Zeitschr. für rom. Philologie. IV. évf.

Die Cantes flamencos. U. o. V.

Romano-Baskisches. U. o. XI.

Beiträge zur Kenntniss des Kreol-Romanischen. U. o. XII.

B. P. Hasden ó-rumén szövegeiről és glossáiról a Hasden-féle Cuvinte den bătrâni pótkötetében. Bucuresci, 1880.

Egyéb különböző folyóiratokban megjelent dolgozatait mellőzöm. Kreol nyelvtanulmányai (a román-kreolról, angol-kreolról, ama kreol-portug. nyelvről, mely Java szigetnek már csak egyik falvában él, a romano-baszkról stb.) a szó szoros értelmében korszak-alkotók. A párizsi Akadémia valamint Pottot és Miklosichot, úgy nemrég Schuchardtot is a Volney-díjjal koszorúzta meg.

A mi a Magyar Tudományos Akadémiát különösen érdekelheti, az hogy Schuchardt a magyar nyelvet is megtanulta s azt is kutatásainak céljaira fordítja. Tömérdek sajtárságokat lel benne, melyek a ő figyelmét a legnagyobb mértékben foglalkoztatják, s nevezetesen a Magyar Nyelvőr közleményei becsebbnél becsebb adatokat szolgáltatnak neki, sőt egy pár dolgot, «Ariosto Székelyországban», a «karácsony és zöld» szók etymológiáját stb. maga is magyar nyelven közölt.

Mind ezek alapján bizvást remélhetem, hogy a Magyar Tudományos Akadémia indítványomat helyeselni s jelöltemet a megválasztás kitüntetésére méltatni fogja.

6. MAHESACHANDRA NYAYARATNÁT a calcuttai sanskrit collegium igazgató-tanárát; az «Indian Empire» lovag-rend tagját, külső tagúl ajánlja

DUKA TIVADAR lev. tag.

Az ajánlott tudós a sanskrit nyelv egyik legalaposabb és legtevékenyebb művelője.

Kiadott munkái:

1. Kavyaprakása — sanskrit rhetorica, jegyzetekkel.
2. Mimánsá darsanam; Savara jegyzeteivel.
3. Táittiriya Sanhita; a prapathaka harmadik részéből.
4. Gadyasangraha
5. Padyasangraha
6. Pravesika
7. Tarkamritam.
8. Luptasanbatsarh.
9. Tulasimályá dhárana-Mimánsá.
10. Vedabhashya mentabyam.
- Dayanandi Saraswati pandit jegyzetei, Veda bhashya felől.
11. Ki volt szerzője a «Mrich chhaka likam» című műnek? stb. stb.

Rajah Rajendrolálá Mitra és Mr. E. T. Atkinson Calcuttában lakó magyar tud. Akadémia tagjai, Mahesachandra Nyayaratna tanár megválasztását különösen ajánlják.

A II. osztály részéről.

7. KERKÁPOLY KÁROLY levelező tagot tiszteleti tagúl ajánlja

TÓTH LŐRINCZ rendes tag.

A II-ik osztálybeli tiszteleti tagsági helyre ajánlom Kerkápoly Károly urat, volt pénzügyminisztert, ő felsége belső titkos tanácsosát s a budapesti királyi egyetem tanárát; a M. T. Akadémiának 1859-ben választott, tehát 30 éves levelező tagját, ki a m. akadémiai pályamunkák s értekezések bírálatában s azok feletti véleményadásban éveken keresztül nagy buzgalmat fejtett ki, s a bölcsészeti, politikai s történelmi irodalom művelésében kitűnő helyet foglal el, végre, mint országgyűlési szónok s vitatkozó a legelső sorban áll. Tudományos érdemeit elismerte az Akadémia már akkor, midőn öt évtizedek előtt tagjává választotta. Az alapszabályok 14-ik §-ában a tiszteleti tagokra nézve kifejezett kívánalmaknak minden tekintetben fényesen megfelel, tőle ugyanis az Akadémia díszé s java öregbedését várhatja, s egyszersemind ő oly jeles tudós és író, ki az Akadémia kebelében ekkorig is érdemeket szerzett.

8. B^{ARÓ} NYÁRY JENŐ levelező tagot tiszteleti tagúl ajánlják

a) PULSZKY FERENCZ tiszteleti tag.

Báró Nyáry Jenő, az országos régészeti és embertani társulat másodelnöke, a történelmi társulat, a budapesti heraldikai és genealogiai társulat és a gömörmezei múzeum-egyesület igazgató választmányi, továbbá a békésmegyei régészeti és művelődéstörténelmi, a tiszafüredvidéki régészeti, és a felsőmagyarországi régészeti társulatok tiszteleti, s 1874-től a M. T. Akadémia arch. bizottságának tagja.

Irodalmi működése: a *Századokban*:

1. «Régészeti jelentés.» 1869.
2. «Az ó-básti Pogányvár.» 1870.

Az *Archaeologiai Értesítőben*:

1. «A lapujtői pogánytemetről.»
2. «Hontmegyei kőeszközökről táblázatok.»
3. «A pilini régiségekről.»
4. «A domaházi halmokról.»
5. «A sőregi várhegyen talált régiségekről.»

Az *Archaeologiai Közleményekben*:

1. «A pilini Leshegyen talált csontvázakról.»

A *Comte Rendu*-ben:

1. «Les hommes de l'âge de pierre dans la caverne d'Aggtelek.»

A gömörmezei régiségi kiállítás alkalmával tartott értekezés ezen cím alatt jelent meg:

«A sajó-gömöri leletekről.»

Legnagyobb munkája az Akadémia által kiadott:

«Az aggteleki barlang mint őskori temető»,

mely műről Kossuth Lajos az *Archaeologiai Értesítőben* egy kimerítő kritikát irt.

Nyomtatásra készen áll:

1. «Gömörmezei leletek a bronzkorból.»
2. «Magyarország selyemtermelésének története.»

Jelentős átásatai: Piliny, Aggtelek, Dolány, Sőreg, Domaháza, Dobfenek, Lapujtő és Ó-Bást.

b) SCHVARCZ GYULA rendes tag.

Báró Nyáry Jenő azon főuraink egyike, a kik éltöket első sorban a tudomány érdekei előmozdításának szentelik, és e részben kifejtett buzgalmodkat — a haza érdekében is — korá ifjúságuk óta áldozatkész tettekkel is támogatják. De a tudományos irodalom terén, s tudományos társas mozgalmaink ébresztésében, ápolásában kifejtett munkássága jóval magasbra emeli az ő nevét az egyszerűen áldozatkész s hazafiúilag meleg érdeklődésű tudományos műkevelők színvonalánál; és ez azon körülmény, a mely különösen figyelmet érdemel, midőn a 14. §. alapján valamely *tiszteleti tagi* állás betöltéséről van szó.

Báró Nyáry Jenő az «Országos régészeti és embertani társulat»-nak és a «Hunyadvári egyesület»-nek másodelnöke; 1874-től az Akadémia archaeologiai bizottságának tagja; a «Történelmi társulat», a «Budapest heraldikai s genealogiai társulat» és a «Gömörmezei múzeum-egyesület» igazgató választmányi tagja; a «Békés-

megyei régészeti és művelődéstörténelmi», a «Tiszafüred-vidéki régészeti» és a «Felsőmagyarországi régészeti társulatok» tiszteleti tagja.

Irodalmi dolgozatai:

1. Régészeti jelentés a «Századok»-ban.
2. Az ó-básti Pogányvár a «Századok»-ban.
3. A lapujtői pogánytemetőről, az «Archaeologiai Értesítő»-ben.
4. A hontmegyei kőszeközökről táblázatok, az «Archaeologiai Értesítő»-ben.
5. A pilinyi régiségekről, az «Archaeologiai Értesítő»-ben.
6. A domaházi halmokról, az «Archaeologiai Értesítő»-ben.
7. A sőregi várhegyen talált régiségekről. U. o.
8. A pilinyi Leshegyen talált csontvázakról, az «Archaeol. Közlemények»-ben.
9. Les hommes de l'âge de pierre dans la caverne d'Aggtelek, a «Comtes Rendu»-ben.
10. A sajjögömöri bronzleletekről; értekezés a gömörmezei régiségi kiállítás alkalmából.
11. A bronz-kultúra Magyarországhban; akadémiai székfoglaló.
12. Az aggteleki barlang mint őskori temető. Terjedelmes munka, melyet az Akadémia adott ki.

Kéziratban, sajtó alá adható:

13. Gömörmezei leletek a bronzkorból.
  14. Magyarország selyemtermelésének története.
- A tudomány érdekében nagy költséggel járó ásatásokat tétetett Pilinyben, Aggteleken, Dolányban, Sőregen, Domaházán, Dobfeneken, Lapujtón és az ó-básti barlangokban.

Gazdag régiséggyűjteménye a «Nemzeti Múzeum» kincseit szaporítja.

A tudomány ily melegkeblű, s nem kevésbé fáradhatatlan, mint avatott barátja, évtizedeken át folytatott odaadásteljes munkásságának elismeréséül bizonyára megérdemli, hogy a megürült helyek egyikére *tiszteleti taggá* választassék.

c) THALY KÁLMÁN rendes tag.

Akadémiánk levelező tagja, az országos régészeti és embertani társulat másod-elnöke, a magyar történelmi társulat s több tudományos egyesület igazgató választmányi tagja, nyáregyházi báró Nyáry Jenő úr, a ki, mint a főrendiház választott tagja és jegyzője, mint császári és királyi kamarás és számos magas érdemrend tulajdonosa, a társadalomban is előkelő helyet foglal el, mint mindnyájunk előtt ismeretes, élete tevékenységének legfőbb részét a hazai tudományosság, nevezetesen a régészet és történelem s műtörténet művelésére szentelte és szenteli; nagyszámú jeles szaktanulmányt irt, sok eredményes, sőt mondhatni, részben korszakalkotó ősrégészeti ásatást eszközölt, gazdag leletekkel gyarapítván a Nemzeti Múzeum tárlatait. Ezen kívül folytonos és szorgalmas részt vesz Akadémiánk, a magyar történelmi társulat, az országos régészeti és embertani, továbbá a heraldikai és genealogiai társulat ülésein, vezetésében; legutóbb Konstantinápolyba tett kutató utazást, melynek főczélja a még ott levő Corvinák visszaszerzése vala. Egy szóval, báró Nyáry Jenő oly magas műveltségű főúr, a ki a tudományt nem sportból, mint némelyek, ideiglen őrzi és pártolja: hanem évtizedek óta, kitartó szenvedélyvel, nemes ambícióval és fényes sikerrel műveli. Ennek bizonyításául röviden fölemlítem,

munkálatainak tekintélyes sorozatát, úgymint: a «Századok»-ban megjelentek tőle: 1. «Régészeti jelentés.» 2. «Az ó-básti Pogányvár.» Az «Archaeologiai Értesítő»-ben: 1. «A lapujtói pogánytemető.» 2. «Hontmegyében lelt kőeszközökről.» 3. «A pilini régiségekről.» 4. «A domaházi halmokról.» 5. «A sőregi várhegyen talált régiségekről.» Az «Archaeologiai Közlemények»-ben: 1. «A pilini Leshegyen talált csontvázakról.» (Ösmagyar temető.) A «Comte Rendu»-ben: «Les hommes de l'age de pierre, dans la caverne d'Aggtelek.» A gömörmezei régészeti kiállítás alkalmával tartott értekezése: «A sajó-gömöri bronzkori leletekről.» (Önálló kiadás.) Magyar tudományos akadémiai székfoglalója: «A bronz-kultúra Magyarországon». Főmunkája, mely legeredménydúsabb régészeti ásatásainak eredményét ismerteti, a M. T. Akadémia kiadásában, önálló kötetben: «Az aggteleki barlang, mint őskori temető». Nyáry e művéről Kossuth Lajos beható, hosszabb régészeti tanulmányt írt, meleg elismeréssel tisztelve meg a tudós szerzőt, legújabb műveiképen pedig sajtókészen állanak még: 1. «Gömörmezei leletek a bronzkorból.» 2. «Magyarország selyemtermelésének története». Nagyobb régészeti ásatásokat tétetett: Pilinyen, Aggteleken a Baradlában és Dolány, Sőreg, Domaháza, Dobfenék, Lapujtó helységeken s az ó-básti várhegyen. Nagy ősrégiségi gyűjteménye a Nemzeti Múzeumban van állandóan kiállítva. Mind e főntebb elősoroltaknál fogva van szerencséje alólirottinak báró Nyáry Jenő levelező tag urat, az üresedésben levő *tiszteleti tagsági* helyek egyikére ajánlani.

9. JAKAB ELEK levelező tagot rendes tagúl ajánlják

a) PESTY FRIGYES rendes tag.

Jakab Elek urat bátor vagyok az Akadémia rendes tagjául ajánlani. E választás által az Akadémia nem elismerését előlegezi egy jövődő munkásságnak, hanem azt az elismerést kifejezi egy mindegyikünk szeme előtt már évek hosszú során át kifejtett tényleges tevékenység iránt. Jakab Elek úr ugyanis mint levelező tag már 1870. év óta tartozik az Akadémia köréhez, és ezen idő alatt sok olyan részét derítette fel hazai történetírásunknak, a melyek addig meglehetősen homályban rejtőzködtek. Midőn műveit alább felsorolom, és néhány szóval megismertetem, megjegyzem egyszersmind, hogy Jakab Elek tevékenysége még távol sem merült ki, hanem történetírodalmunk az ő készütségéről, ismereteinek bőségéről és buzgó munkakedvéről még igen sokféle gazdagítását remélheti.

Jakab Elek levelező tag nagyobb munkái:

1861-ben. *A magyar korona feletti küzdelem a XVI. században. Az erd. Múzeumegylet évkönyvei.* I. köt.

1863-ban. *II. János (Zsigmond) vál. magyar király és erdélyi fejed. élete és uralkodása. Keresztény Magvető.* II. köt. E tanulmány a Zápolya-házat új világításban tünteti fel, adatokkal bizonyítva erős nemzeti érzületét és a lelkiismereti szabadság kivívásában szerzett érdemeit. Ez mindjárt rá vonta a tudósok figyelmét.

1867-ben. *Az erdélyi országos címerek történetét* írta meg a *Századok*-ban.

1868-ban. *Az erdélyi apátságok történetét* a *M. Történ. Tár* XIII. kötetében.

1868-ban. *A királyföldi viszonyok ismertetése* I. kötetét a saász törvényhatóságok és universitas ideiglenes rendezésekor, a II. kötetét 1876-ban a vég-

leges rendezéskor. Uj megmívelt mező a magyar politikai és történettudományban. Itt J. E. volt úttörő. Kormány és journalistika az ő nyomán jár azóta. Önállóan jelent meg mindkét mű Budapesten.

1871-ben. *A kolozsvári nemzeti színház története. Magyar Polgár.*

1874-ben. *Az erdélyi fejedelemség utolsó évei története. Történelmi Tár* XIX. köt. *Folytatása* XXI. köt. *Az utolsó Apafi* XXII. köt. Utóbbi önálló, s Erdélynek a magyar korona oltalma alá visszatérését sok új adat alapján új szempontból tárgyalja.

1879-ben. *A pragmática sanctio története Erdélyben.* Egészen ismeretlen adatok s eredeti források nyomán dolgozott igen alapos mű és új munkatér, mely addig nem volt megmívelve.

1880-ban. *Szabadságharcunk történetéhez* című könyvében az 1848—49-iki s azokat megelőző eseményeket írja meg oly eredeti adatok nyomán, melyeket a gr. Mikó és erdélyi kormányelnöki, gr. Batthyány és Szemere m. kir. miniszterelnökök levéltáraiból eredetiben használt. E könyvet eleinte 12,000 példányban nyomatta ki a vállalkozó s országszerte mohón olvasták.

1881-ben. *A censura története Erdélyben,* és *A magyar Fiume* című nagy forrás tanulmányról tanuskodó két kis mű

A Magyar Tudományos Akademiában tartott felolvasásai:

A levéltárakról. 1874. E műve szintén egészen új tért fog művelés alá, s felöleli a hazai közlevéltárak ügyét és sok nem tudott dolog felől világosságot nyújt, összehasonlítja a mi országos levéltárunkat az európai nagy államokéval, melyeket e czélból fölkeresett s röviden ismerte'.

A Ghyczyek Erdélyben. 1876

Emlékbeszéd Szentkirályi Zsigmond lev. tag felett. 1877.

Tanulmányok Erdély XVIII. századi történetéből. 1877.

Kazinczy Gábor irodalmi hatásáról. 1881.

A kalendáriumokról. 1881.

Az erdélyi hírlapirodalom története 1848-ig. 1882.

Erdély katonai védereje átalakulása a XVIII. században. 1884.

Dr. Duka Tivadar könyve Körösi Csoma Sándorról. 1888.

A Történelmi Társulat gyűlésein tartott felolvasásai:

Az erdélyi honismertető-egylet (Siebenbürgische Landeskunde) munkássága ismertetése. 1870. *Századok.*

Adalék a telepítés kérdéséhez. 1882. *U. o.*

Görgényvár és a görgényi kastély a multban. 1883. *U. o.*

A magyarországi jogtörténelmi emlékek bíráló ismertetése. 1888. *U. o.*

Az egykori Erdély nemzeti színeiről. 1888. *U. o.*

A k.-monostori apátságai zárda mint bujdosók menhelye. 1888. *U. o.*

Életrajtok, jellem- és korrajzok nagy tömegével gazdagította az irodalmat, ilyenek:

Szép Károly nagy-enyedi jogtanár életrajza. 1853.

Szent Abrahámi Mihály életrajza. 1861.

Hidvégi Mikó Ferencz az államférfi es történetíró. 1862.

Böloni Farkas Sándor és kora. 1870.

Szekelyné Ungár Anna élete és színművészetünk bölcsőkora. 1871.

Kriza János élete. 1878.

Kriza János születési házának emlékkövel megjelölésekor tartott beszéd. 1882.

Blandrata György élete és jellemzése. 1877.

Deáki Fülöp Sámuel élete és irodalmi munkássága. 1878.

Váradi Szabó János mint a magyar népoktatás uttörője. 1879.

Bogáthy Fazekas Miklós XVI. századi magyar theologus és költő. 1880.

Kelemen Benő élete. Kor- és jellemrajz. 1887.

Szacsavay Sándor. Tanulmány. 1881.

Aranyos-Rákosi Székely Sándor. 1883.

Aranka György és az Erdélyi Nyelvmivelő és Kéziratkiadó Társaság. 1881.

Ezekon kívül még számos kisebb életrajz, necrolog stb. és több százra menő politikai, irodalmi, történeti, nevelésügyi czikk, melyeket évtizedeken át a lapokba havi iratokba és szakközlönyökbe írt, J. E. a nemzeti művelődés iránti meleg érdeklődését, rendkívüli szorgalmát és termékenységet bizonyítják.

Jutalmat nyert művei :

A Kegyeletekről írt pályaművével 1859-ben nyerte el az *István bácsi naplára* serleg-jutalmát.

Dávid Ferencz Emléke nagy egyháztörténeti műve megírására, az unitárius egyház kérte fel s jutalomban is részesítette, megmaradt példányait átvette meghatározott árban. Ez teljesen új alkotású mű, mely előtt semmi utmutató és semmi kész anyag nem volt. J. E. Dávid Ferencznek 41 művét állapította meg, mindedig alig volt tudva fele, ezenkívül maga hozta napfényre, rendezte, magyarázta és dolgozta fel gazdag anyaggyűjteményét, s segélyével az erdélyi reformációnak 1510-től 1579-ig mint D. F. halála évéig, oly eleven, kimerítő s hű képét adta, a mi az irodalomnak és magyar egyháztörténelemnek gyarapodására van.

Legnagyobb s a monographia terén alapvető műve, melyért jutalmat is nyert, *Kolozsvár Története.* 1863-ban kezdett hozzá, 1870-ben jelent meg az első rész, 1888-ban a négy befejező, együtt öt kötetből és két rajzfüzetből álló mű. Ez az első monographiánk, melyben az illető város nemcsak politikai, de jogéleti, ipari, kereskedelmi, műveltségi története, szóval egész társadalmi és polgári élete az író saját rendszere szerint megírva egy nagy és imponáns egészszé olvad össze, s a szép és művelt magyar városnak a lefolyt században oly vonzóan és érdekes képét adja, hogy azt mindenki élvezettel és haszonnal olvasandja. E művével írója a magyar irodalom belterjét emelte, a hazai történet nem egy tájára új világot derít, s a komoly munkában — bármily nehéz volt is — az akaratere és kitartás oly példáját adta, e majdnem félemlerővel terjedt munkának oly sikerét mutatta fel, hogy a mint 1870. első részéért levelező tagsággal tisztelte meg az akadémia, ugy most rendes tagjává választatását mint 18 éves levelező tag annyival inkább megérdemli, mert ez időt nagyobbára e műve bevezetésére fordította.

Már csak ez az egy műve megérdemli azt a kitüntetést, a melyre a tek Akadémiát felkérni bátor vagyok.

b) SZABÓ KÁROLY rendes tag.

Nem említve igen számos kisebb értekezését, emlékbeszédeit, életrajzait, politikai s irodalomtörténeti cikkeit, melyek különböző folyóiratokban s irodalmi válatokban jelentek meg, nagyobb történelmi munkái következők:

1. II. János választott magyar király és erdélyi fejedelem élete és uralkodása. (Keresztény Magvető. Kolozsvár. 1863.)
2. A királyföldi viszonyok ismertetése. 1. 2. köt. Pest. 1871. 1876.
3. Der Kampf der Sachsen für die Überreste des Feudalwesens in Siebenbürgen. Pest. 1874.
4. Az erdélyi fejedelemség utolsó éveinek története. Pest. 1874. (Magyar Tört. Tár. XIX, XX. köt.).
5. Az utolsó Apafi. Pest. 1874.
6. B. Wesselényi Miklós hűtlenségi bűnpere. Történeti bevezetéssel. 1. 2. köt. Kolozsvár. 1876.
7. A levéltárról, tekintettel a magyar államlevéltár-ügyre. Pest. 1877.
8. Dávid Ferencz emléke. (Koszorúzott pályamű.) Budapest. 1879.
9. A pragmatica sanctio története Erdélyben. (Századok. 1879. 1880. évf.)
10. Szabadságharcunk történetéhez. Visszaemlékezések 1848/49-re. Bpest. 1880.
11. A magyar Fiume. Bpest. 1881.
12. Kolozsvár története I—III. köt. — Oklevéltár. I. II. köt. — Rajzok. I. II. füzet. Pest. 1870—1888.

Mind ezen művek, melyek önálló fölfogással, alapos készütséggel, új szempontokból is kimerítően tárgyalják a fölvett kérdéseket, s a melyek egyrésze valódi úttörő munkául tekinthető, hazai történelmi irodalmunk előmenetelére szolgáltak; több mint 20 évi kitartó szorgalommal dolgozott pályaműve (Kolozsvár története) pedig a hazai monographia terén oly monumentalis munka, mely egy magában is méltán számot tarthat a M. Tud. Akadémia megítéző elismerésére.

A legmelegebben ajánlom azért Jakab Eleket, kinek munkabíró erejétől irodalmunk még sokat várhat, a II. osztály rendes tagjául.

c) WENZEL GUSZTÁV rendes tag.

Ezen ajánlásomat hármias irányban indokolom:

I. Ötven éve már, hogy Jakab Elek a magyar irodalom terén nagy szorgalommal és kitűnő eredményvel működik.

Az 1838. Kolozsvárott kiadott «Remény» cz folyóiratban, mint író lépett fel; azóta pedig mint nagyobb napi lapjainkban (Erdélyi Híradó, Pesti Napló, Hon, Budapesti Közlöny, Marosvidék stb.) az irodalmi rovatra nézve munkatárs; tekintélyesebb irodalmi és tudományos folyóiratainkban (Csengery Budapesti Szemléjében, a Tört. Tárban, a Századokban, az Igazmondóban, a K. Magvetőben stb.), valamint az Egyetemes Magyar Encyclopaediában, mint nagy számú értekezés, cikk, bírálat stb. szerzője; s mint számos tudományos önálló munka írója folyton folyva általános méltatást és elismerést érdemelt ki. A Magyar Tud. Akadémia 1874-diki (254—259. lap), 1876-diki (297—302. l.), 1882-diki (190—195. l.) és 1889-diki (253—258. l.) Almanachjai hosszú sorozatát (közel 400) közlik azon czikkeknak, értekezéseknek és munkáknak, melyeket ő 50 év óta szerzett. S ezeknek nem csak nagy száma, hanem még inkább jeles tartalma teljes elismerésünkre méltó. Az a tudomány azonban, melyre jóformán két harmadát szentelte munkásságának, a történettudomány, s ennek körében a jelzett értekezések csaknem mindannyi alapos tanulmányt képeznek, melyek által multunknak több nagy fontosságú kérdése igen nevezetes fölvilágosítást nyer. Csak például említsem föl az erdélyi nemzetiségeket (magyarokat, székelyeket,

százokat és rumäneket) tárgyazó, nagy tudománynyal és tapintatos körültekintéssel irt vizsgálódásait.

II. Jakab Eleknek önálló munkái közül a következőket emelem ki:

«Az utolsó Apafi.» Pest. 1874.

«Királyföldi viszonyok ismertetése.» 2 kötet. Pest. 1876.

«Báró Wesselényi Miklós hűtlenségi bűnpere.» 2 kötet. Kolozsvár. 1876.

«Szabadságharcunk történetéhez. Visszaemlékezések. Budapest. 1880.

Stb. stb.

Kiválóan pedig: «A levéltárakról, tekintettel a magyar államlevéltárügyre» Pest, 1877.

Mínt hogy alapos kútfői tanulmányok nélkül történettudomány nem képzelhető, ezen munkának annál nagyobb jelentőséget kell tulajdonítani, mert a magyar történelem kútfői közt az okmányok az első helyet foglalják el; tehát a levéltárak kérdése nálunk főfontossággal bír.

III. Jelen ajánlást leginkább Jakab Elek legújabb munkája «Kolozsvár története» által indokolom; mert akár ezt magában véve tekintjük, akár irodalmi jelentősége szerint méltatjuk, — egyaránt főfontosságú, vagyis — mint szokták mondani — első rangú irodalmi műnek bizonyodik.

Magában véve ugyanis nemcsak terjedelménél fogva különös tekintetbevételre érdemel, hanem tartalmával is egy város localis történetének igényeit teljesen kielégíti. Három részből áll, a tulajdonképi történetből (3 vastag kötet), melyben a város localis eseményei belső összefüggésekhez képest minden irányban előadatnak; az oklevéltárból (2 kötet, az első 258 okmánynyal, a legrégebb 1166. való, a második 353 okmánynyal 1541—1843.), mely Kolozsvárra vonatkozó minden eddig ismeretes okmányt tartalmaz, — s a rajzokból (térképek és helyi régiségek). Magyarország más városai közt egyetlenegy sincs, mely ilyen gazdag apparatusnak alapján készült volna s részletes tartalma annyira kielégítő történettel dicsekedhetnék.

A munka irodalmi jelentősége abból is kitetszik, hogy hazai történettudományunk mostani állásán mindinkább érzik, mily nagy hiány az, hogy számos egyes városunk történetének, kellő kútfői apparatus alapján önálló és részletes kidolgozására nézve még sok a kívánni való. A jelen munka e tekintetben minden egyes városra nézve utánzásra méltó példát nyújt.

10. KÁROLYI ÁRPÁD levelező tagot rendes tagúl ajánlja

SALAMON FERENCZ rendes tag.

Rendes tagúl ajánlom Károlyi Árpádot a bécsi cs. és kir. áll. levéltár archiváriusát. Levelező taggá 1880-ban választatott.

Az Akadémia már akkor a magyar történetírásnak tett kiváló szolgálatait jutalmazá, s azóta kifejtett széles körű munkássága őt történetíróink közt a legjobbak közé emelte. Kutatásait a legszélesebb alapokra fekteti, s nem csak a bécsi levéltárak, hanem az összes európai levéltárak kincseit is átkutatta, s felhasználta dolgozataiban. Rendesen történetünknek egy-egy homályosabb pontját választja ki tárgyául, s éles észszel és erős kritikával tisztazza azt bő anyag-készletével. Így tett a magyar alkotmány 1673-diki felfüggesztésével, s Ampringen Gáspár kormányzó-ságával, így Illésházy István hűtlenségi perével.

Forrás-editiói valóban mintaszerűek, pontosság, megbízhatóság, s használhatóság tekintetében is.

Legnagyobb munkája, Budavár visszavétele 1686-ban, mely ez úgy is fontos korszak történetére új világot derített, s nem csak a legjobb magyar történeti munkák közé tartozik, hanem a külföldi történetírásnak sok hibás nézetét és balítéletét megigazítja. Az Akadémia történelmi bizottsága épen ezen kiváló munkássága következtében bizta meg őt Fraknoi Vilmos visszalépése után a Magyar Országgyűlési Emlékek folytatásával, melyekből immár az ő feldolgozásában 2 kötet látott világot.

Mint feldolgozó teljesen ura az összegyűjtött roppant anyagnak. Irálya tiszta, szabatos, magyaros. Történelmi kritikája éles és pártatlan. Munkái mint olvasmányok is élvezhetők s nem csak ismereteiről tanúskodnak, hanem a maga elé tűzött kérdést meg is oldják. Tájékozva levén Károlyi az európai történeti irodalomban, az ottani kutatások eredményeit beilleszti munkáiba. A Budapesti Szemlében s Századokban számos kitűnő tollal irt tanulmánya, könyvismertetése látott világot, melyeket szükségtelennek tartok külön fölemlíteni. Munkái következők:

I. Kidolgozott, önálló művek:

A nagyváradi béke története (1536—38) — 1879.

A Dobó-Balassa-féle összeesküvés történetéhez (1569—72) 1879.

A német birodalom nagy hadi vállalata Magyarországon 1542 ben. — 1881
Illésházy István hűtlenségi pöre. — 1882.

A magyar alkotmány felfüggesztése 1672-ban. — 1883.

Buda és Pest visszavivása 1686-ban. — 1886.

II. Kiadványok:

Codex epistolaris Fratris Georgii 1535—1551. — 1881.

(Dr. Szalay Józseffel) Nádasdy Tamás nádor családi levelezése. — 1882.

III. Szerkesztés és földolgozás:

A Magyar Országgyűlési Emlékek IX-dik kötete (Fraknoi Vilmossal) 1884.

A tizedik kötet már sajtó alatt van.

IV. Folyóiratokban megjelentek:

A *Tört. Tárbán*: kisebb közlemények.

A *Századokban*: Tört. Értekezések; kisebb közlemények, ismertetések.

A *Budapesti Szemlében*: Történelmi tanulmányok.

11. PAUER IMRE levelező tagot rendes tagúl ajánlja

SCHVARCZ GYULA rendes tag.

Az alapszabályok 15. §-a szerint a rendes tagok az érdemesebb levelező tagok közül választandók. Pauer Imre levelező tag érdemeit ismeri szakirodalmunk minden művelője és avatott barátja. Évtizedek óta működik ő már a magyar bölcsészeti irodalomban, melyet sikerdús akadémiai tanárkodása alkalmából nem egy jelentékeny, sőt hűzgapotló művel és számos közhasznú jeles munkálattal, értekezéssel gyarapított. Az államtudomány és sociologia művelői szintén elismeréssel kell, hogy

adózzanak az ő szakirodalmi működése iránt, miután különösen azon ágait gazdagítja a bölcsészeti irodalomnak, önálló buvárkodásra, és nem kevésbé önálló gondolkodásra valló munkáival, a mely ágak mellözhetetlen előtanfolyamát kell, hogy képezzék úgy az államtudomány mint a sociologia rendszeres tanulmányozásának. Hogy mennyire hézagpótló az ő szakirodalmi működése, erről különösen nekem volt alkalmam meggyőződhetni, midőn a II. osztályból azon maradandó becsű munkálatának elbírálására voltam kiküldve, a melyet Pauer Imre az *«ethikai determinismus elméletéről irt.»* s melyet az Akadémia a *Gorove-féle száz arany jutalommal* tüntetett ki. Valóban jelentékeny nyereség Pauer Imrének e munkálata a bölcsészeti irodalomra, sőt közvetve a társadalmi tudományokra nézve is. Hogy pedig nem csak én itélek e munkálat felől ily értelemben, ide iktatom annak egy másik hírlója, *Brassai Sámuel* nagyérdemű jelesünk bírálatának következő szavait: «Oly tudományosan rendszeres — mondja Brassai — e mű, s oly világosan érthető, egyszersmind a tárgyat, az ügyet oly bőven kimeríti, hogy olvasójára nézve e tárgyú más művek vagy dolgozatok használatát — merem állítani — egészen feleslegessé teszi stb.»

A ki ily művel gazdagítja a magyar bölcsészeti irodalmat, az megérdemli az Akadémia elismerését, kivált ha — mint Pauer Imre — a jeles munkák egész sorozatára hivatkozhatik már mint tudományos buzgalmának gyümölcseire.

Pedig Pauer Imre csakugyan számos kiváló munkájával mutatta ki már ennek előtte is, hogy mennyire tényező ő a magyar bölcsészeti irodalomban.

Művei közül különösen kiemelendők:

Önálló művek.

A philosophia történelme. 2 kötet.

Bevezetés a philosophiai tudományokba. 3 kötet.

Vázlatok az újkori philosophia köréből. 1 kötet.

Philosophiai propaedeutika. (I. rész. A lélektan elemei.) (Nálunk az első mű, mely physiologiai alapon fejtegeti a pszichologiai problémákat.) (II. rész. A logika elemei.) (Az első mű magyar nyelven, mely szakít a formalistikus módszerrel).

Psychologiai monographiák. (Alvás és álmom. — Egy fejezet a nő lélektanából. — Phantasia.)

Tapasztalati lélektan. Második, egészen átdolgozott kiadás.

Logika. Második, egészen átdolgozott kiadás.

Paedagogiai tanulmányok. 1 kötet.

A jogakadémiák kezeléséhez.

Emlékbeszéd Horváth Cyrill tiszteleti tag fölött.

Nagyobb értekezések.

Kelet és a görög philosophia.

Tanügyi reformjaink.

A képzelemről.

A véralkatról.

Lélektani elméletek történeti kifejlődése.

A középiskolai philosophiai oktatás.

A pozsonyi kir. akadémia érdekében.

Ezenfölül könyvismertetések, bírálatok, kisebb-nagyobb értekezések, szemlék különböző folyóiratokban.

Kéziratban sajtókészen.

A tudományos ethika rendszere.

A physiologiai lélektan alaptanai.

Ethikai eszmék és elméletek kritikai fejtegetése.

Psychologiai eszmék és elméletek kifejlődése.

Az öröklés tünetmenyei és psychologiai jelentősége.

Az ókori philosophia és paedagogia kapcsolatos történelme.

Népszerű lélektani előadásaiából 2 cyklus.

Végül: *Az ethikai determinismus elmélete* című fentemlített dolgozata, mely legközelebb jelenik meg.

Ennyi tudományos munka minden kétségen fölül helyezi *Pauer Imre* érdemeit és kívánatossá teszi, hogy *rendes taggá* választassék, még pedig annyival is inkább, minthogy évek óta nincs a II. osztály *rendes* tagjai közt *egyetlenegy bölcsész*, vagy csak olyan tag is, a ki egyéb szaki tevékenységen kívül esetről-esetre a *bölcsészeti irodalom* művelésével is foglalkoznék.

12. VÉCSEY TAMÁS levelező tagot rendes tagul ajánlja

KAUTZ GYULA rendes tag.

Tekintettel a bekövetkező választásokra, akadémiai II. osztályunk körét illetőleg rendes tagul ajánlom Dr. Vécsey Tamás levelező tagot, egyetemi rendes nyilvános tanárt, s a jogtudomány, s kiválóan a római jog irodalmi művelése által elismert névre szert tett jeles szaktudóst. Mely tiszteletteljes ajánlásomat a következő rövid indokolással támogatom:

Vécsey Tamás lev. tag, jogtudor, egyetemi tanár, úgy tanári mint szakirodalmi sikereinek méltatásául 1881-ben lett 2-ik osztályunk levelező tagjává megválasztva. Azóta szakadatlanul folytatta és folytatja tudományos s különösen irodalmi működését, s többrendbéli, folyóiratok és akad. felolvasásokban közzétett dolgozatai (milyenek például civilistikus és pandektajogi értekezései, Aemilius Papinianus élete és művei cz. terjedelmesebb munkája stb.) továbbá akad. birálatok és emlékezésedek, főleg pedig «A római jog külső története és institúciói» című (először 1886. s második javított is kiadásban megjelent) kézikönyve, a melynek egyik fő érdeme az is, hogy tekintettel hazai viszonyainkra s jogfejlődésünk igényleteire, nemkülönben a római jognak a philosophiával és a közgazdaságtannal való kapcsolatára van szerkesztve: teljes bizonyosságot nyújtanak az iránt, hogy a jelölttel Akadémiánk rendes tagi sorozata egy kiváló szakférfiúval gazdagodnék; s második osztályunk (egészben tekintve) kisebb számú, szorosan jogtudománnyal foglalkodó rendes tagjainak köre egy jeles munkaerővel gyarapodnék.

13. Dr. ALEXANDER BERNÁT egyet. magántanárt levelező tagul ajánlja

DOMANOVSKY ENDRE levelező tag.

Alexander Bernát mint philosophus már háromszor volt ajánlva s azon alkalommal elősoroltattak munkái is. Én őt ismételve a legmelegebben, teljes meggyőződésemből vagyok bátor a tisztelt Akadémiának ajánlani, mint oly író, ki mély

2. *Abwehr. Richtigstellung der Diagnose der transitorischen Tobsucht.* 1879.

3. *Die transitorische Tobsucht.* Eine klinisch-forensische Studie. Wien, 1880. Verlag von Toeplitz und Deuticke. 185 l.

4. *Der Aberglaube und die Zurechnung.* (Külön lenyomat a «Jahrbücher für Psychiatrie»-ből.) Wien, 1882. Toeplitz und Deuticke.

E munkáival a tisztelt szerző Németországon is nagy becsületet és elismerést vívott ki magának s a magyar tudománynak.

18. Dr. SZENDREI JÁNOST, a rég. és embertani társulat titkárát
levelező tagúl ajánlja

PULSZKY FERENCZ rendes tag.

Szendrei János született 1857. márczius 28-án. Végezte a jogi és bölcsészeti tanulmányokat, a régészeti tudományok tudora, több éven át a M. N. Múzeum régiségtárának volt tisztviseelője. Az országos régészeti és embertani társulat titkára, a műemlékek országos bizottságának beltagja, a M. Tud. Akadémia Archaeologiai bizottságának kültagja, a magyar történelmi és a magyar heraldikai és a genealogiai társulatok választmányának és végül Budapest főváros régészeti szakbizottmányának tagja. Jelenleg miniszteri hivatalnok.

Irodalmi működését 1874-ben tehát 15 évvel ezelőtt kezdte meg hirlapi dolgozatokkal.

a) *Önálló nagyobb művei.*

1. *A képzőművészet remekei.* Kiadja Divald Károly. 1882—1886. 4 kötet. Folio. Budapest. 240 képpel.

2. *Meisterwerke der bildenden Kunst.* Budapest 1883. 1884. Folio 2 kötet.

3. *Arczydieta Sztuki Plastycznej* (lengyel). Budapest, 1884. 1885. 2 kötet.

4. *Miskolcz város története és egyetemes helyirata.* I. k. Miskolcz. 1885. (II. és III. kötet sajtó alatt.) 4r. 436 lap. 1 kötet

5. *Borsodmegye östelepei.* Budapest. Franklin-nyomda. 1884. Sr. 1 kötet.

6. *Országos magyar történelmi ötvösműkiállítási emlék.* Budapest. 1884. n. Sr. 1 kötet.

7. *Dürer Albert élete és művészete.* Albrecht Dürer's Leben und Wirken. Kiadja Divald képes táblákkal. Franklin. Budapest, 1885. Folio. 1 kötet.

8. *Dalmácia középkori műemlékei* Eitelbergertől. Budapest. Franklin társ. 1886. Sr. 1 kötet.

9. *Az régiség tudományának hajdany állapotja,* stb., régi magyar nyelven. Budapest. Franklin. 1885. Folio. 1 kötet.

10. *Dürer Albert származása és művészete.* Három táblával. Budapest. Franklin. 1886. Sr. 1 kötet.

11. *Képes katalóg az országos nőiipar-egyesület javára az iparművészeti múzeum helyiségeiben rendezett gyűrű-kiállításához.* Budapest. Franklin. 1888. Sr. 62 lap. 1 kötet.

12. *Albert Dürer's Abstammung und Kunstthätigkeit.* Budapest. Franklin. 1888. Sr. 1 kötet.

b) *Nagyobb értekezések és cikkek szakfolyóiratokban.*

1. Borsodmegeye őstelepei. *Archaeologiai Értesítő.* 1879. évf. 35. lap.
2. Őskori ércbányászat nyomai Borsodban. U. o. 1879. évf.
3. Miskolcz város évkönyveiből. U. o. 1879. évf.
4. A nagy-kőrösi régészeti ásatások. U. o. 1879. évf.
5. A viski ásatás. U. o. 1880. évf.
6. A muhi ásatás. U. o. 1881. évf.
7. Felső magyarországi régiségek. U. o. 1882. évf.
8. Ásatások a diósgyőri barlangokban. U. o. 1882. évf.
9. Egy népszerűtlen könyv. Válasz Réthy kritikájára. U. o. 1885. évf.
10. Jónás festő sirköve. U. o. 1886. évf.
11. «A művészeti ipar.» Könyvismertetés. U. o. 1886. évf.
12. A Károlyiak kincsei a XVI. és XVII-ik században. U. o. 1887. évf.
13. Néhai Ipolyi Arnold gyűjteménye. U. o. 1887. évf.
14. Csoma József régiséggyűjteménye I. közl. U. o. 1888. évf.
15. A telepítési kérdéstről. *Századok.* 1883. évf.
16. A rumánok eredetéhez. U. o. 1883. évf.
17. Megyei élet, adózási és árvízszonyok Borsod vármegyében a XVI. és XVII-ik században. U. o. 1883. évf.
18. Versecz város története. U. o. 1888. évf.
19. Egy megbukott görög holtos a XVII-ik században. U. o. 1888. évf.
20. Jelentés a szamos-völgyi régészeti útról. *Az orsz. régészeti és embertani társulat évkönyvében.* 1885.
21. Izraelita egyházi szerek. *A magyar történelmi ötvös mű-kiállítás lajstromában.* 1884.
22. A viski (máramarosi) csúcsíves templom. *Egyházművészeti lapok.* 1880. évfolyam.
23. Borsodmegyei számadás 1697-ből. *Történelmi Tár.* 1885. évf.
24. Magyarország címertára. *Turul.* 1883. évf.
25. Pecsétnyomó a XIV. századból. U. o. 1883. évf.
26. Pecséttani adalékok. U. o. 1883. évf.
27. A Miskóczi nemzetség. U. o. 1884. évf.
28. Szeged város címere és pecsétje. 1884. évf.
29. Miskolcz címere. 1885. évf.
30. Négy magyar levél a XVI-ik századból. 1886. évf.
31. Homonna város pecsétnyomója a XV-ik századból. U. o. 1888. évf.
32. A lovasság szervezése Magyarországon a hét éves háborúk idejében. *Hazánk.* 1887. évf.
33. Régi magyar megfigyelések. *Természettudományi közlöny.* 1888. évf.
34. Tokaj várának hadi felszerelése 1649-ben. *Ludovica közlöny.* 1888. évf.
35. Váraink rendszere és felszerelése a XVI. és XVII-ik században. 3 közlemény. *Hadtörténelmi közlemények.* 1888. évf.
36. Hadtörténelmi okmánytár. 6 drb okmány. *Hadtörténelmi közlemények.* 1888. évfolyam.

c) *Kisebb hírlapi cikkek. Tárczák.*

1. A nagy-kőrösi régészeti ásatásokról. *Pesti Napló.* 1879. évf.
2. Bártfa. U. o. 1881. évf.

3. Sárosból. U. o. 1881. évf.
4. A renaissance hazánkban. U. o. 1881. évf.
5. Vasvári Pál. U. o. 1882. évf.
6. Rafael. U. o. 1882. évf.
7. A műcsarnokból. U. o. 1882. évf.
8. Az országos ötvösmű-kiállítás. U. o. 1884. évf. 47., 48., 49. sz.
9. A műcsarnokból. U. o. 1884. évf.
10. Oroszország és hazánk. U. o. 1884. évf.
11. A Ludoviceum. U. o. 1884. évf.
12. Archaeologiai séták. U. o. 1884. évf. 206., 213., 235. sz.
13. Beteljesedett (Munkácsi festménye). U. o. 1884. évf.
14. Sáros, Borsod, Erdély. U. o. 1884. évf.
15. A műcsarnokból. U. o. 1884. évf.
16. A műcsarnokból. U. o. 1884. évf.
17. A műcsarnokból. U. o. 1885. évf.
18. A művészetek története I. II. U. o. 1885. évf. 38., 45. sz.
19. A művészet a kiállításon. U. o. 1885. évf. 123., 126., 128. sz.
20. A többszörösítő művészetek. U. o. 1885. évf. 132., 135., 148. sz.
21. A nemzetközi műkiállítás. I. U. o. 1885. évf. 160. 162. sz.
22. Nemzeti ipar, magyar stil. U. o. 1885. évf.
23. Magyar történelmi képek. U. o. 1885. évf.
24. Művészet a magyar házi iparban. U. o. 1885. évf. 202., 206., 207. sz.
25. Nemzetközi műkiállítás II. U. o. 1885. évf. 226., 229. sz.
26. A magyar majolika. U. o. 1885. évf.
27. Erdély. U. o. 1885. évf.
28. Verescsagin. U. o. 1886. évf.
29. Mozart végpercei. U. o. 1886. évf.
30. Budavár visszafoglalása 1686. szept. 2-án. U. o. 1886. évf.
31. A műcsarnokból. U. o. 1886. évf.
32. Bátori Erzsébet. U. o. 1886. évf.
33. A képzőművészeti társulat jubileuma. U. o. 1886. évf.
34. A király a műcsarnokban. Tárca. U. o. 1886. évf.
35. A műcsarnok jubiláris kiállítása. U. o. 1886. évf.
36. Báthory István. U. o. 1887. évf.
37. A szolnoki eklézsia. U. o. 1887. évf.
38. A műcsarnokból. U. o. 1887. évf.
39. Deák Ferencz szobra. U. o. 1887. évf.
40. A műcsarnokból. U. o. 1887. évf.
41. Arany János szobra. U. o. 1887. évf.
42. A festészet remekei Magyarországon. U. o. 1888. évf.
43. A műcsarnokból. U. o. 1888. évf.
44. Török világ Magyarországon. *Ellenőr* 1882. évf.
45. Aquincum fürdői. U. o. 1882. évf.
46. Buda. Tárca. *Nemzet*. 1883. évf.
47. Budapest főváros nyilvános vízművei. U. o. 1883. évf.
48. Régészeti ásatás a Múhi pusztán. U. o. 1883. évf.
49. A magyar majolika. U. o. 1883. évf.

50. Királyi ajándék. Tárca. U. o. 1886. évf.
 51. Ipolyi Arnold munkái. U. o. 1887. évf.
 52. A gyűrű és multja. U. o. 1888. évf.
 53. A toll. Tárca. *Fővárosi Lapok*. 1885. évf.
 54. A miskolczi vész. *Vasárnapi ujság*. 1878. évf.
 55. A miskolczi ref. egyház legrégebb kelyhe. U. o. 1880. évf.
 56. A sakkozó gép. U. o. 1881. évf.
 57. Az országos történeti ötvös-műkiállítás. U. o. 1884. 8., 9., 10. sz.
 58. Az orsz. tört. ötvös-műkiállítás. *Magyar ifjuság* 97—102. lap.
 59. A jog és államtudományok tanrendszerének reformja. *Egyetértés* 1879. évf. 17., 18. sz.
 60. Magyar történeti életrajzok. U. o. 1884. évf.
 61. Szolnok város multjából. *Szolnoki hiroadó*. 1887. évf.
 62. A régi Muhi város romjai között eszközölt ásátások. «*Miskolcz*». 1879. évf. 38., 39., 40., 41. sz.
 63. A török hódoltság kora Miskolcz város történetében. U. o. 1882. évf. 63., 64., 65. sz.
 64. Miskolcz ipartörténetéhez. «*Közgazdaság*». 1880. évf. 4., 6., 10., 11., 12. sz.
 65. Krisztus Pilátus előtt. Munkácsi képe. «*Regelő Themis*». 1882. évf.
 66. Két miskolczi bíró. Korrajz. *Miskolcz és Vidéke*. 1884. évf. 2—6. sz.
 67. A nemzet kincsei. Tárca. *Jász-Nagykun-Szolnoki közlöny* 1884. évf.
 68. Művészet és ipar. Tanulmány. «*Borsodmegyei lapok*». 1881. évf.
 69. Reactió a társadalomban. U. o. 1881. évf.
 70. Bártfai képek. U. o. 1881. évf.
 71. A magyar képzőművészet. U. o. 1881. évf.
 72. Egy közgazdasági jobb jövő reménye. U. o. 1882. évf.
 73. A villany-fény. U. o. 1882. évf.
 74. Az ezredév megünneplése. U. o. 1883. évf.
 75. Ásátások a diósgyőri barlangokban. U. o. 1883. évf. 43., 44. sz.
 76. Miskolcz czimere. *Közvélemény*. 1885. évf.
 77. Állam és társadalom. U. o. 1886. évf.

Mind ezeken kívül számos emléklapban és emlékkönyvben, alkalmi kiadványokban és számos fővárosi és vidéki lapban jelentek meg tárczái, apróbb cikkei és szépirodalmi dolgozatai, melyek száma körülbelül ugyanannyi mint az itt czímileg is felsoroltaké.

Ezen felül a különböző tudományos társulatok kebelében s több vidéki városban eddigelé 30 fölolvasást és előadást tartott.

Élénk részt vett az 1884-ik évi ötvös műkiállítás rendezésében és ismeretetésében, 1888-ban gyűrű-kiállítást rendezett.

Régészeti ásátásai közül maradandó becsű eredményeket ért el a régi Muhi város romjainak föltakarása és helyekvésének meghatározása, továbbá a nagykőrösi urnatemetők, a diósgyőri őskori barlangok, csabrendeki sírmező megásatása s a viski csücsives templom és a tapolezai XIII-ik századbeli apátság kiásatása, valamint Diósgyőr várának fölvételei által.

19. WOSINSKY MÓR apari plébánost levelező tagúl ajánlja

PULSZKY FERENCZ tiszteleti tag.

Munkáinak lajstroma a következő:

1. «Leletek a lengyeli őskori telepről.» Budapest, 1885. Kiadja a M. Tud. Akadémia Archaeologiai Bizottsága. 4r. 50 l. V térképpel és 231 ábrával. Megjelent az «Archaeologiai Közlemények»-ben s különnyomatban is. Birálva Dr. Ortvy Tivadartól a «Századok» 1886. XX. évf. VI. füz. 529—532. és az «Archaeologiai Értesítő» VI. köt. 184. l.

2. «Etrusk bronzedények Kurdon» megjelent az «Archaeologiai Értesítő»-ben 1885 73—85 l. 13 ábrával.

3. «Das praehistorische Schanzwerk von Lengyel, seine Erbauer und Bewohner» megjelent az «Ung. Revue»-ben s külön kiadásban Pulszky Ferencz előszavával. Budapest, 1888. 69 l. V térképpel s 180 ábrával. Birálva Dr. Much által a «Mittheilungen der anthropologischen Gesellschaft in Wien» XVII. köt. és Dr. Ranke által a müncheni «Correspondenzblatt»-ban.

4. «Etruskische Bronzegefäss in Kurd» megjelent az «Ung. Revue» IV. f. VI. évf. 209—322. l. s különnyomatban is. Budapest, 1886. 14 l. és 13 ábrával. Birálva Dr. Hoernes M. által a «Mittheil. der anthrop. Gesellschaft in Wien» 1886. XVI. köt. májusi füz. és Dr. Virchow R. által «Verhandlungen der Berliner Anthropologischen Gesellschaft» 1886. valamint «Matériaux pour l'histoire primitive et naturelle de l'homme» Páris, 1888.

5. «A lengyeli praehistorikus sáncz és lakói.» Felolvastatt a budapesti országos rég. congressuson. Megjelent az «Orsz. rég. és embertani társulat 1879—1885-diki évkönyvé»-ben. Azonkívül különnyomatban is. Budapest 1886. 10 ábrával 104—114. l.

6. «Legújabb régészeti ásátásaim Tolna megyében.» Megjelent az «Arch. Értesítő» V. kötet 391—393. l.

7. «A lengyeli ásátások 1887-ben.» Megjelent az «Arch. Értesítő» VII. kötet 171—173. l.

8. «Rivière Emil: L'antiquité de l'homme dans les Alpes-Maritimes.» Birálat. Megjelent az «Arch. Értesítő» VII. köt. 271—274. l.

9. «Baron de Bay: L'archéologie préhistorique.» Birálat. Megjelent az «Arch. Értesítő» 1888. VIII. köt. 4. sz. 363—364. l.

10. «Siret: Les premiers ages du métal dans le sud-est de l'Espagne.» Birálat. Megjelent az «Arch. Értesítő» 1888. VIII. köt. 5. sz. 434—439. l.

11. «A kölesdi őskori lelet.» Felolvastatt az orsz. rég. s embertani társulat 1889. jan. ülésén. Megjelent az «Arch. Értesítő» 1889. IX. köt. 1. szám. 33—44. lap 22 ábrával.

12. «A lengyeli ásátások 1888-ban.» Megjelent az «Arch. Értesítő» 1889. IX. köt. 2. szám.

13. «Leletek a lengyeli őskori telepről.» II. rész. Megjelenik az «Arch. Közlemények»-ben 1889. 10 nyomtatott iv s 25 tábla terjedelemben.

14. «Das praehistorische Schanzwerk von Lengyel, seine Erbauer und Bewohner.» II. rész. Megjelenik az «Ung. Revue»-ben 1889. s külön kiadásban körülbelül 17 nyomtatott iv és 30 tábla terjedelemben.

15. «*Lourdes csoda-eseményei.*» Lasserre Henriktől. A francia eredetinek 10-dik kiadása után fordítva. Budapest, 1884. XXIII és 403 lap.

16. «*Keleti utam emlékei.*» Útleirat Egyiptom-, Palestina-, Török- és Görögországról. Szegszárd, 1888. 211 lap.

17. «*Karczolatok dán- és svédországi utamból.*» Útleirat. Szegszárd, 1888. 87 l.

18. «*Keleti utam emlékei.*» II. kiadás. Szegszárd, 1889.

19. Munkában van «*Leletek a lengyeli őskori telepről.*» III. kötet.

20. Munkában van «*Das praehistorische Schanzwerk von Lengyel, seine Erbauer und Bewohner.*» III. kötet.

21. Felolvasás és kiadásra vár a Magy. Tud. Akadémia II-dik osztályához beadott terjedelmes értekezés «*A zsurorítva fekvő helyzetben eltemetett neolithkori nép, annak culturája s vándorlási iránya*» cím alatt.

22. Számos egyházi, régészeti s közmívelődési cikk jelent meg a «*Szegszárd Vidéke*», «*Magyar Állam*» s «*Tolnamegyei Közlöny*» című lapokban.

20. Dr. MAYER SALAMON bécsi egyet. tanárt külső tagúl ajánlja

TÓTH LŐRINCZ rendes tag.

A M. Akadémia II-dik osztályába *külső* tagúl, ezúttal már harmadik ízben ajánlom Mayer Salamon jogtudor, s bécsi egyetemi tanár urat, a magyar büntető jog s eljárás tanárát a cs. k. keleti akadémián, hazánknak s irodalmunknak meleg hívét s barátját, jogéletünknek fáradhatatlan ismertetőjét a külföldön. — Egész könyvtárt képező munkáit, melyek főképen a büntető jog s eljárás körében hintik sugaraikat, már ismételve elszámláltam korábbi ajánlataimban, e munkák száma tavaly óta ismét szaporodott; szerzőjük hosszab ideig utazott Magyarországon, melynek nyelvét megtanulta, végig nézte s alaposan tanulmányozta büntető intézeinket, s ismertette az illavai fegyházat, s érdekeltségének, rokonszenvének újabb jeleit adta, melyeket hálával kell fogadnunk, mert nem lehet közömbös reánk nézve, hogy a világ mívelt nemzetei: németek, francziák, angolok, olaszok stb., nemes törekvéseinket s haladásainkat a jogreformok terén, ismerjék s becsülni tanulják.

Az alapszabályok 17. §-ának, mely a külső tagokról szól, senkisémet felel meg jobban mint Mayer Salamon, mert ő a tudományosság körüli érdemei által méltó hirt szerzett, *különösen* pedig hazánkat közelebből érdeklő munkáival az Akadémia elismerésére nagy mértékben méltóvá lett.

Megújítom tehát már két ízben tett, de sikerre nem vezetett ajánlatomat, bizonyosságául erős meggyőződésemmek, hogy dr. Mayer Salamon kormánytanácsosban az Akadémiának oly kultagot ajánlok, ki annak javát és dicséjét ernyedetlen kitarással s a legmelegebb buzgalommal fogja előmozdítani.

21. RENÉ DE MAULDE urat, a párisi Société d'Histoire Diplomatique főtitkárát külső tagúl ajánlja

FRAKNÓI VILMOS rendes tag.

Szerencsém van a II. osztályba külső tagnak ajánlani René de Maulde urat, a párisi Société d'Histoire Diplomatique főtitkárát, és ezen társulat folyóiratának szerkesztőjét; ki úgy a középkori francia történelem köréhez tartozó munkáinak

tudományos jelentőségében, mint a magyar történettudományi irodalom ismertetése körül tanúsított buzgó érdeklődésében jogczímet bír arra, hogy az Akadémia elismerését fejezze ki iránta. Főbb munkái a következők:

Etude sur la condition forestière de l'Orleans au moyen âge et à la renaissance. Orleans, 1871.

Coutumes et réglemens, de la République Avignon au XIII. siècle. Paris, 1879.

Chartes municipales d'Orleans et de Montargis. (Paris, 1883.)

Les juifs dans les états français du Saint-Siège au moyen âge. (Paris, 1886.)

Gille de Rais Maréchal de France. 1404—40. Paris, 1886.

Jeanne de France duchesse d'Orleans. 1464—1505. (Paris, 1887.)

Mind ezen munkák, szerző ajándékából, fentalálhatók az Akadémia könyvtárában.

A III. osztály részéről.

22. BÁRÓ PODMANICZKY GÉZA urat tiszteleti tagúl ajánlja

KONKOLY MIKLÓS tiszteleti tag.

Báró Podmaniczky Géza azon magyar főurak sorába tartozik, kik a tudományos törekvésért nemcsak lelkesülni tudnak, de a tudományos fejlődést tettel, s áldozattal is tudják pártolni. Ő a csillagászati tudományért lelkesülve, nem a végből, hogy az égen történekről egyszerűen tudomást szerezzen magának, de a végre is, hogy a főváros közelében legyen egy csillagvizsgáló nagyobb távcsővel felszerelve, hova a tanuló ifjúság kirándulhasson s magának egy modern refractorral kellő fogalmat szerezhessen, csillagdát építetett.

Valóban báró Podmaniczky Géza 7 hüvelykes refractorán (mely másodnagyságú az országban) már idáig is több értékes megfigyelés történt Jupiter, Mars, Saturnus, Uránus és több üstökös felületén, nemkülönbén Spectrálphotometricus megfigyelések állócsillagokon.

A mult év nyarán a kis-kartali csillagda földrajzi hossza lett meghatározva; ezen munkában báró Podmaniczky saját maga is tevékeny részt vett, de azon időre még Aszódról Kis-Kartalra egy távirdavezeték is építetett saját költségén, ez év április havában pedig a csillagdája földrajzi szélessége lesz meghatározva, úgy annak tengerszínfeletti magassága, melyre báró Podmaniczky Géza már is szép előkészületeket tesz.

Szépen berendezett csillagdájának ismertetése a megfigyelt anyag feldolgozása után ismertette lesz, s hogy ez idáig nem történt, az csupán csak a főúr páratlan szerénységének kifolyása.

Azon reménynek engedem át magamat, hogy ha az Akadémia Báró Podmaniczky Gézát tiszteleti tagjai közé választja, a tudományosság egy igen buzgó előmozdítóját fogadja be keblébe, miért is a t. Akadémiának őt igen melegen ajánlom.

23. HORVÁTH GÉZA levelező tagot rendes tagúl ajánlja

FRIVALDSZKY JÁNOS rendes tag.

Dr. Horváth Géza az Akadémiának 1877-dik év óta tagja, a félfedeleszárnyúak (Hemiptera) speciális és alapos művelője, s az e szakmával foglalkozó külföldi szakbúvárok előtt is elismert tekintély, kihez a kétséges fajokat illetőleg gyakran fordulnak szakférfiak is véleményének kikérése, vagy pedig gyűjteményeik anyagának feldolgozása végett.

Dr. Horváth Géza megválasztása óta a következő nagy számú s többféle nyelven megjelent becses dolgozattal gazdagította az állattani irodalmat:

1. A magyarországi rablópoloskák átnézete. (Természettud. Füzetek 1877. I. kötet.)

2. Abaujmegeyi Aphidák. (U. o.)

3. Synonymiai jegyzetek. (U. o.)

4. Saldides recueillis en Belgique par M. Camille Van Volxem. (Comptes-rendus de la Société entomol. de Belgique. 1877. 36. sz.)

5. Magyarország vizenjáró poloskái. (Természettud. Füzetek. 1878. II. köt.)

6. Über das Sammeln und Praepariren der Hemipteren. (Entomol. Nachrichten. 1878. IV. köt.)

7. Europaeische Hemipteren in fremden Welttheilen. (U. o.)

8. Préparation et récolte des Hemiptères. (Bulletin mensuel de la Société Linnéenne du Nord de la France à Amiens. 1878. 72. sz.)

9. Beitrag zur Hemipteren-Fauna Transkaukasiens. (Jahresbericht der Naturs. Gesellschaft «Isis» zu Dresden. 1878.)

10. Stael Károly emlékezete (Természettud. Füzetek. 1878. II. köt.)

11. Hemiptera Heteroptera a Dom. Joanne Xantus in China et in Japonia collecta. (U. o. III. köt. 1 táblával.)

12. Hemipterologisches aus Transkaukasien. (Isis, 1879.)

13. Hemiptères recueillis au Japon par M. Gripemberg. (Comptes-rendus de la Société entomologique de Belgique. 1879. 67. sz.)

14. Az állatvilágban fölmerülő időszakos tűneményekről. (Természettud. Közlöny. 1880. XII. köt.)

15. Ischnocoris intermedius nov. sp. (Annal. de la Soc. entom. de France. 1880. X. köt.)

16. Hemipterologiai Közlemények. (Természettud. Füzetek. 1880. IV. köt.)

17. A búza és árpa gyökerén élő Schizonenza fajról. (U. o.)

18. Jelentés, melyet a phylloxera-ügy tanulmányozása czéljából tett külföldi utazásáról báró Kemény Gábor földmívelés-, ipar- és kereskedelmi m. miniszter úr benyújtott. Budapest, 1880. 4r.

19. Remarques sur divers Hémiptères. (Annal. de la Société entomologique de France. 1881. Sér. 6. I. köt.)

20. Védekezés a phylloxera ellen és az amerikai szőlőfajok. (Természettud. Közlöny. 1881. XIII. köt.)

21. Hemiptera nova vel minus cognita. I.—II. (Természettud. Füzetek. 1881. V. kötet.)

22. Hemiptera Europae, annis 1875—78 descripta. (Entomol. Nachrichten. 1881. VI. köt.)

23. Jelentés az országos phylloxera-kísérleti állomás 1881. évi működéséről 9 ábrával. Budapest. 1882. 4r. 89 oldal.
24. Rapport annuel de la Station phylloxérique hongroise. Première année. 1881. (1882. 4r. 27 oldal.)
25. Jelentés az országos phylloxera-kísérleti állomás 1882. évi működéséről, 3 táblával és 7 ábrával. (1883. 4r. 121 oldal.)
26. Ueber einige Lygaeiden. (Wiener entom. Zeitung. 1882. I. köt.)
27. Eine neue Lygaeiden-Art aus Griechenland. (U. o.)
28. Az Eremocoris-fajok magánrajza. (M. T. Akad. Érték. a természettud. köréből. 1883. XIII. köt. 2. szám. 2 táblával.)
29. A rovarok dimorphismusáról. (U. o. 4. sz. egy táblával.)
30. Revision du genre Eremocoris Fieb. (Revue d'Entom. 1883. II. k. egy táblával.)
31. Sur les migrations des pucerons. (U. o.)
32. A phylloxera és a téli hideg. (Mathem. és természettud. Értesítő. 1883. I. kötet.)
33. Die europaischen Podoparien. (Wiener entom. Zeitung. 1883. II. kötet egy táblával.)
34. Note sur le genre Tetraneuza. (Revue d'Entomologie. 1883. II. köt.)
35. Le phylloxera et le froid d'hiver. (Mathem. und naturwiss. Berichte aus Ungarn. I. köt.)
36. Az amerikai szőlők magyar terméséről. (Borászati Lapok. 1883.)
37. Eine neue WanzenGattung aus dem Himalaya. (Wiener entomol. Zeitung. 1883. II. köt.)
38. Heteroptera anatolica in regione Bussae collecta. (Természetrajzi Füzetek. 1883. VII. köt.)
39. A pirregő tücsök fejlődési viszonyairól. (Mathem. és Természettud. Értesítő. II. köt. 1 táblával.)
40. Sur les Hémiptères du Haut-Balcan et de la Dobrudja. (Compte-rendus de la Société entomol. de Belgique. 1884. XXVIII. köt.)
41. A kártékony rovarok rendszeres megfigyeléséről hazánkban. (Rovartani Lapok. 1884. I. köt.)
42. A hernyózásról. (U. o. egy ábrával.)
43. A phylloxera állása hazánkban. I.—II. (U. o.)
44. A katonás cinczér fejlődési viszonyai. (U. o. két ábrával.)
45. Diagnoses Hemipterorum. I. (Természetr. Füzetek. 1884. VIII. köt.)
46. Ueber Centrocoris variegatus Kolen. und seine Verwandten. (Wiener entom. Zeitung. 1884.)
47. Jelentés az 1883-dik évben Magyarország területén fellépett és megfigyelt kártékony rovarokról. Budapest. 1884. Nyolcz ábrával.
48. A kolumbácsi légy. (Rovartani Lapok. 1884. Egy színes táblával.)
49. Jelentés az országos phylloxera-kísérleti állomás 1883-diki működéséről. 1884. Egy fametszetű táblával.
50. Diagnoses Hemipterorum II. (Természetrajzi Füzetek. 1884. VIII. köt.)
51. Egy mult századbeli napló. (Rovartani Lapok. 1884. I. köt.)
52. Szüreti eredmények Farkasdon 1884-ben. (Borászati Lapok. 1885. XII. évfolyam.)

53. A paréjposzka és színváltozatai. (Rovartani Lapok. 1885. II. kötet, egy ábrával.)
54. A rovartan a budapesti országos kiállításon. (U. o. 5 ábrával.)
55. A rovarok legújabb osztályozása. (U. o.)
56. Egy gubacs képző levéltetű biológiája. (U. o. egy táblával s egy ábrával.)
57. Rovarokról vett magyar helynevek. (Rovartani Lapok. 1885. II. köt.)
58. Hémiptères nouveaux. (Revue d'Entomologie. 1885. IV. köt.)
59. A magyarországi szünypogóskák. (Rovartani Lapok. 1885. II. kötet, egy ábrával.)
60. Jelentés az országos phylloxera-kísérleti állomás 1884-diki működéséről. 1885. Egy színes táblával.
61. A magyarországi Psyllidákról. (Mathem. és természettud. Közlemények. 1886. XXI. köt.)
62. Nouvelle révision du genre *Plinthisus*. (Revue d'Entomologie. 1886. V. kötet)
63. Jelentés az országos phylloxera-állomás 1885. évi működéséről. 1886.
64. A magyarországi kéregpogóskák. (Rovartani Lapok. 1886. III. köt.)
65. Die Hemipteren des Talysch-Gebietes. (In: G. Radde, Die Fauna und Flora des südwestlichen Caspi-Gebietes. Leipzig. 1886.)
66. A gubacs képző levéltetvek mézgás váladékról. (Mathem. és természettud. Értesítő. 1887. V. köt.)
67. Az amerikai szőlők kérdése. (Természettud. Közöny. 1887. XIX. kötet, két ábrával.)
68. Notes additionelles sur les Hémiptères-Hétéroptères des environs de Gorice. (Revue d'Entomologie. 1887. VI. köt. öt ábrával.)
69. Pitanje amerikanske loze. (Gospodarski List. 1887. XXXV. köt.)
70. Note emitterologica: I. Tavola analitica del genere *Stenocephalus* Latr. II. Emitteri di Podolia. — III. Contributo alla Fauna italiana. (Bulletino della Societa Entomologica Italiana. 1887. XIX. köt.)
71. A szénkéreg használata a gyakorlatban. (Borászati Lapok. 1887. évf.)
72. Description de deux Hémiptères nouveaux de France. (Revue d'Entomologie. 1887. VI. köt. 1 ábrával.)
73. Die Excremente der gallenbewohnenden Aphiden. (Wiener entomol. Zeitung. 1887. VI. köt.)
74. A filloxerás szőlők gyérítése. (Borászati Lapok. 1887. évfoly.)
75. Un genre nouveau d'Hémiptères du Brésil. (Revue d'Entomologie. 1888. VII. kötet.)
76. Izlet u Podsused u zagrebačkoj okolici mjeseca novembra. (Glasnik hrvatskoga etc. II. köt.)
77. Matériaux pour servir à l'étude des Hémiptères de la faune paléarctique. (Revue d'Entomologie. 1880. VII. köt. egy táblával.)
78. Apróbb közlemények a Természettud. Közöny XIII—XVI. kötetiben, a Rovartani Lapok I—III. évfolyamaiban (mely utóbbi folyóiratnak megalapítója és szerkesztője volt) és phylloxeraügyi cikkek a «Magyar Föld» című gazdasági napilap 1881—83. évi folyamaiban.

Ezekből látható, hogy szakmájában lankadhatatlan munkásság által mily nagy tevékenységet fejtett ki úgy a hazai, mint a külföldi irodalomban; dolgozatai pedig

nemcsak faunistikai tekintetben alaposak, de egyszersmind nagy részök gazdasági szempontból is becses, tanulságos s életbevágó. Ezek által Dr. Horváth Géza méltóvátette magát az Akadémia elismerésére, és arra, hogy a rendes tagok sorába megválasztassék, annál is inkább, mert eddigi buzgó munkássága után bizton remélhető, hogy az Akadémiának ezentúl is tevékeny tagja leend.

24. HÖGYES ENDRE levelező tagot rendes tagúl ajánlják

JENDRASSIK JENŐ és FODOR JÓZSEF rendes tagok.

Ismételve s a meggyőződés meleg hangján ajánlották dr. Högyes Endre lev. tagot rendes tagúl. Csatiakozunk amaz ajánlásokhoz.

Dr. Högyes Endre tanár a kórtani és gyógyszerzeti buvázkodás terén fáradhatatlan munkás. Szellemes gondolataiban, kitartó és gondos kísérleteiben, alapos és higgadt következtetéseiben. A kórbúvárlat egyáltalán, nevezetesen pedig a hazai orvostudományi iskola csakis a legőszintébb elismeréssel szólhat munkálkodásáról.

Tudományos érdemeit elismerte az Akadémia, midőn 1882-ben levelező tagúl megválasztotta. Azon idő óta Högyes tanár tudományos munkálkodása szakadatlan s jelentőségében még emelkedő. Széles körű, fáradságos, alapos s eredményeiben közfontosságú legújabb vizsgálódásai a vesetztséget illetőleg ismeretesek az Akadémia előtt.

1872-ik évben.

1. Az ondószálcák behatolásáról a fiatal sejtek protoplasmájába. Orvosi Hetilap. 1872. 11. sz.
2. Adatok a vese élet- és kórtanához. Ugyanott 1872.
3. Kurze Mittheilungen über die histologische Structur und physiologische Function der Malpighischen Körperchen und bogig gewundenen Kanälchen der Niere. Allg. med. Cent. Zeitg. 1872. 55. sz.
4. Kurze Mittheilungen über die Circulationsverhältnisse der Niere. Allg. med. Cent. Zeitg. 1872. 62. sz.
5. Előleges közlemény a vese kanyargó csatornai és Malpighi testecsei hámfedezetének kóros változásairól. Orv. Hetilap 1872. 31. sz.
6. A vese szereplése az anyagforgalomban. Természettud. Közlöny. 1872.
7. Kísérletek és észleletek a Cantharidin élettani hatásáról. Orvosi Hetilap. 1872. 3., 4., 6., 7. sz.

1873-ik évben.

8. A vese vérkeringési viszonyairól. Akadémiai Értekezések. 1873.
9. Experimental-pathologische Beiträge zur Kenntniss der Circulationsverhältnisse in den Nieren. 1873.
10. Cohn kísérletei és a táplálkozási önállóság a vese velő-állományában. Orv. Hetilap. 1873. 11. sz.
11. A felbomlott vér hatásáról az állati szervezetre. Természettud. Közlöny. 1873. jún. füzet.
12. Zur Wirkung des zersetzten Blutes auf den thierischen Organismus. Centralblatt f. d. med. Wissenschaften, 1873. 30. sz.

13. Bunsen-féle szívó-fuvóról (Wassertrommelgebläse) mint mesterséges légzési készülékről a légvételi elégtelenségek kiegyenlítésére. Természettud. Közlöny. 1873. júl. füzet és Orvosi Hetilap. 1874.

14. Kísérleti töredékek a Cholera-ürülékek hatásáról az állatokra. Orvosi Hetilap. 1873. 34—40. sz.

15. Kurze Mittheilungen über die Wirkungen der frischen Cholera-Entleerungen auf die Thiere. Centralbl. 1873. 50—51. sz.

1874-ik évben.

16. Kurze Mittheilungen über das Bunsenische Wassertrommelgebläse, als künstlichen Athmungsapparat zur Ausgleichung der Athmungsinsufficiencien. Centralblatt f. d. med. Wissenschaft. 1874. 11. sz.

17. A mesterséges vesebántalmaknál előforduló hengeres képletekről. Orvosi Hetilap. 1874. 15—20. sz.

18. Experimentelle Fragmente über die Wirkung der Cholera-Entleerungen auf Thiere. Zeitschrift für Epidemiologie. 1874.

19. A kórtan viszonya a többi természettudományokhoz. Orv. Hetilap. 1874. 8—12. sz.

1875-ik évben.

20. Kísérleti adatok a légző mozgások fuladás alatti lefolyásához. Orv. Hetilap. 1875. 49—59. sz.

21. Experimentelle Beiträge über den Verlauf der Athmungsbewegungen während der Erstickung. Archiv f. exper. Pathol. u. Pharmacologie. 1875. Bd. V.

22. Mittheilungen aus dem Institute für allg. Pathologie u. Pharmacologie an der Universität in Klausenburg.

A) Beiträge zur phys. Wirkung der Bestandtheile des Capsicum annum.

B) Phys. Wirkung des dithiocyansäuren Kalium u. Aethyl. Arb. f. experim. Path. u. Pharm. 1875.

1876-ik évben.

23. A lélegzés-mérésről (spirometria) a Lowne-féle «transportable spirometer» bemutatásával. Orvosi Hetilap 1876. és a kolozsvári Orvos-természettudományi Értesítőben.

1877-ik évben.

24. Adatok az emlősmagzat életszivósságához. Orv. Hetilap. 1877. 23. sz.

25. Beiträge zur Lebensfähigkeit des Säugethier-Foetus. Pflüger's Archiv für die gesammte Physiologie. 1877. jún. füzet.

26. Némely gáznemű anyag hatása a légzőmozgások fuladás alatti lefolyására.

1878-ik évben.

27. Über den Einfluss verschiedener Gase auf den Verlauf der Athmungsbewegungen während der Erstickung. Centralbl. f. med. Wissenschaft. 1878. Nr. 8.

28. Telephon szerkezetű magneto-inducto ideg-izom izgatásokra. Orvostermészettud. Értesítő. 1878. és Orv. Hetilap. 1878. 12. sz.

29. A halló erő meghatározása telephonnal. Kísérletileg előadatott a kolozsvári orvostermészettud. Társulat 1878. negyedik szakülésén.

1879-ik évben.

30. Az arczideg-kiirtás után keletkező szembeli változásokról. Orvos-természettud. Értesítő. 1879.

31. Über die Veränderungen des Auges nach Facialis Exstirpation. Arch. für experiment. Path. u. Pharmac. B. VI. 1879.

32. Előleges jelentés a szemteke-rezgésre (nystagmus) vonatkozó vizsgálatokról. Előadatott a kolozsvári orvos-természettudományi Társulat 1879. májusi szakülésén.

1880-ik évben.

33. Nehány alcaloid hatása a test hőmérsékére. Orv. Hetilap. 1880.

34. Az akaratlan együttjáró kétoldali szemmozgások idegmechanismusáról. Bemutattattott a M. Tud. Akadémia 1880. április 19-iki ülésén. Kivonatossan megjelent az Orv. Hetilap 1880. 17., 18., 19., 21., 22., 28., 29. számaiban.

35. Módszertani észrevételek az állatok végbélbeli hőmérséke meghatározásának módjairól, és egy új állatrögzítő módszerről hőmérséki meghatározásokkal járó vivisectiókhoz. Orv. Hetilap. 1880. 31—34. szám.

Ugyanez németül az Arch. f. exp. Path. és Therapia 1880. évfolyamában.

36. A jodoform élettani hatásáról. Orv. Hetilap. — Ugyanez németül. Arch. für exp. Pathologie.

1881-ik évben.

37. Az associált szemmozgások idegmechanismusáról. Akadémiai Természettud. Értekezések X. és XI. kötet. 1881.

38. Néhány vegyi anyag hatása az associált szemmozgásokra. Kovács Lajos és Kertész János orvostanhallgatók vizsgálatai nyomán. Orvos-természettudományi Értesítő. 1881.

39. Über die wahren Ursachen der Schwindelerscheinungen bei der Drucksteigerung in der Paukerhöhle. (Vorläufige Bemerkungen zur Phys. u. Pathol. der Bogengänge). Pflüger's Arch. f. d. gesammte Physiologie. Bd XXXVI. 1881.

1882-ik évben.

40. A szédülés tünetényeinek igazi okáról, fokozódott dobürbeli nyomásnál. Orv. Hetilap. 1882. 1. sz.

41. Folytatólagos adatok a szédülés tanához. Orv. Hetilap. 1882. 12. sz.

42. Magyar orvosi culturánk uralkodó eszméi a multban és jelenben. Orvos-természettud. Értesítő. 1882.

43. Über die Wirkung einiger chemischer Stoffe auf die associirten Augenbewegungen. Untersucht von Ludwig Kovács und Johann Kertész cand. med., mitgetheilt von Dr. A. Högyes. Arch. f. exp. Path. u. Therapie. 1882.

44. Jelentés a nagym. földművelés- ipar- és kereskedelemügyi miniszter úrhoz a kolozsvári lépfene-gyógyító kísérletekről. Orv. Hetilap.

1884-ik évben.

45. Adatok a hypnotismus tünetényeinek ismeretéhez. A M. Tud. Akadémia jan. ülésén.

46. A hysteropilepticusok fokozódott reflex ingerlékenységének tünetei. Bemutatta Laufenauer K. tanárral a budapesti k. Orvosegylet 1883. márcziusi ülésén.

47. Az associált szemmozgások idegmechanismusáról. III. folytatólagos közlemény. Akadémiai székfoglaló az 1884. nov. ülésén.

1885-ik évben.

48. a) Új adatok a hallóideg-reflexek élet- és kórtanához. Előadatott a Magyar Tud. Akadémia III. oszt. 1885. jan. 19-iki ülésén.

b) Forgatókészülék a szédülés tüneteinek tanulmányozására. Bemutatta ugyanott ugyanakkor.

49. Az acusticus végek és a testegyensúly-zavarok (a labyrinth műtétek methodikájához). Pflüger's Archiv.

50. Több kisebb-nagyobb vegyes tartalmú orvosi és természettudományi közlemény az Orvosi Hetilap, Természettud. Közlöny és egyéb lapok hasábjain és tudományos felszólalások a budapesti kir. Orvosegylet szakülésein.

51. Szerkesztette a kolozsvári «Orvos-természettudományi Értesítő»-t 1876-tól 1882-ig.

1886-ik évben.

52. a) Adatok a veszettség fertőző anyagának ismeretéhez.

b) Egy újabb acusticus reflex-tünetnyről. Előadatott a M. T. Akadémia III. oszt. 1886. márczius 15-iki ülésén.

53. Jelentés a veszettségre vonatkozó budapesti vizsgálatok jelen állásáról. Akad. III. oszt. ülés, 1886. nov. 15. Orv. Hetilap. Math. és Természettud. Értesítő.

54. Nystagmus és associált szemmozgás-kísérletek hysteropileptikáknál. Orv. Hetilap 1886.

1887-ik évben.

55. A párisi és budapesti fix veszettség vírus összehasonlítása. Orv. Hetilap. Math. és Természettud. Értesítő.

56. Közlemények a budapesti általános kór- és gyógytani intézetből.

1. Szigethy Károly részéről: Némely idegrendszeri sértések és az ezeknél jelentkező szemmozgások.

2. Korányi Sándor részéről: Adatok a forgatási nystagmus számbeli viszonyaihoz.

Math. és Természettud. Értesítő. 1887. 3—4. füzet.

57. Új módszer a veszettség megelőzésére harapás előtt. Akadémiai III. oszt. ülés 1887. okt. 17. Orv. Hetilap. Akad. Értesítő. Annales de l'Institut Pasteur. 1888.

58. Az általános kór- és gyógytani intézetből. Tangl Ferencz intézeti gyakoronok részéről: Kísérleti kór- és szövettani tanulmányok a szívtütlengérsről. Akad. Értesítő. Orv. Hetilap.

59. Löte József tanársegéd: A hőmérsék menete házi nyulak veszettségénél. Orvosi Hetilap. 1887.

1888-ik évben.

60. Les changements de la virulence du virus rabique chez les inoculations successives de lapin à lapin. Annales de l'Institut Pasteur. 1888. márcz. füzet.

61. Párisi levelek a gümőkór-congressusról. Orvosi Hetilap. 1888.

62. Hőgyes Endre tanár jelentése a Pasteur-féle ebdüh-ellenes gyógyításra vonatkozólag a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium megbízása folytán tett kísérleteiről és tapasztalatairól. A törvényhozás miudkét házának benyújtott. 1888. nov. 16-án. Megjelent az Orvosi Hetilap 1888-ik évfolyamában. Közegészség-tani melléklet. Ismertette a budapesti kir. Orvosegyesületben.

63. A veszettség gyógyítására vonatkozólag tett kísérletek és tapasztalatok eredménye. Előadatott a M. Tud. Akadémia 1888. okt. 15-iki ülésén. Akad. Értesítő és Értekezés.

64. Szerkeszti az Orvosi hetilapot 1889. január 1-től kezdve.

25. KOCH ANTAL levelező tagot rendes tagúl ajánlja

SZABÓ JÓZSEF rendes tag.

Az érdemesebb levelező tagok közül választandók lévén a rendes tagok, bátor vagyok Koch Antalt, a kolozsvári egyetemen az ásványtan tanárát, mint egy buzgó és hivatottsággal oly huzamos idő óta működő levelező tagot rendes tagságra ajánlani. 1875 óta nagy számmal bocsátott ki dolgozatokat, melyek közül itt csak néhány fontosabbra szorítkozom.

Önálló munkái közül csak e kettőt említem meg :

1. A Duna jobbparti vidékének trachitképletei. Kiadta az Akadémia.

2. Erdély ásványainak kritikai átnézete. 1885. Kolozsvár.

Értekezései hosszú sorából szintén csak néhányat hozok fel :

a) Erdély alsó tertiér echinid faunája. 1884.

b) Pseudobrookit, egy új ásványfaj.

c) Geológiai közlemények a Frusca-Goráról. 1882.

d) Erdély felső tertiér echinidjén. 1887. (Magyarúl, németül).

e) A brassói hegység földtani szerkezetéről és talajvíz-viszonyairól. 1887.

f) Uj Cölestin és Baryt-előfordulás Torda közelében. Akadémia.

Munkássága folytonosságában megbízva, teljesen minősítettnek tartom arra, hogy a III. osztályba megválasztásra rendes tagúl ajánljam.

26. KÖNIG GYULA levelező tagot rendes tagúl ajánlja

SZILY KÁLMÁN rendes tag.

Szerencsém van rendes tagnak ajánlani dr. König Gyula levelező tagot, az Akadémia megbízásából készült nagy matematikai kézikönyv szerzőjét, a Matematikai és Természettudományi Értesítő szerkesztőjét.

27. WARTHA VINCZE levelező tagot rendes tagúl ajánlja

THAN KÁROLY rendes tag.

Warthának értékesebb tudományos dolgozatai, azokon kívül, melyeknek alapján 1873-ban levelező taggá választott, a következők :

1. A silikátok alkotásáról. M. T. Akadémia. 1873.

2. A borban levő cukor meghatározásáról. 1873.
3. A Jordanisról. 1873.
4. Előzetes közlemény egy állandó normállángról. 1874.
5. A Bunsen-féle jégcaloriméterről Schuller társaságában. 1875.
6. A lakmusz festőanyagáról. 1876.
7. A nyomás hatása az égés tűneményeire. 1876.
8. Hőmennyiség-mérések Schuller társaságában. 1877.
9. A zsadányi meteorikő elemzése. 1878.
10. Belföldi kőszénfajok vizsgálata. 1879. (Önálló füzet.)
11. A víz keménységének egyszerű meghatározásáról. 1880.
12. A borból fejlődő gőzök eldurranásáról. 1880.
13. Utasítás az ivóvizeknek megvizsgálására. 1880. (Önálló füzet.)
14. A magyar borról. (Term. tud. Közl.) 1881.
15. Zur Bestimmung der schwefeligen Säure im Weine. (B. d. d. ch. G.) 1883.
16. Bildung von Farbstoffen auf elektrolytischem Wege. (Ch. Z.) 1884.
17. Über alkalische Reaction des Glases. (Z. f. a. Ch.) 1885.
18. A terpentin-chlorit-csoport ásványairól. (Földtani Közl.) 1886.
19. A budapesti ivóvíz kérdéséhez. (Math. és Természettud. Értesítő.) 1886.
20. A műbor és hamisítás kérdése. (Természettud. Közlöny.) 1887.
21. A puska lövés erőlyéről. (Természettud. Közlöny.) 1888.
22. A csáczai porhullásról. (Természettud. Közlöny.) 1888.

A felsorolt dolgozatok tanúskodnak arról, hogy szerzőjük szaktudománya körében folytonosan foglalkozik bűvárlatokkal, melyek a tudományt előmozdítják. Az értekezések nagyobb része nemcsak tudományos belbecsessel bír, hanem arról is tanúskodik, hogy szerzőjük kiváló észlelőképességét és terjedelmes tudományos ismereteit buzgósággal használja fel a bűvárlatokról, valamint a gyakorlat feladatainak helyes megoldására. Tanári működése, buzgósága a műegyetemi intézetek szerkesztése és berendezése körül, valamint a természettudományok terjesztésében; végre tevékenysége tudományos társulataink kebelében, továbbá a hivatalos és a szakával összefüggő közgazdasági meg adminisztratív téren eléggé ismeretesek. A felhozott alapokon őt ismételtelen van szerencsém rendes tagúl megválasztásra ajánlani.

28. ANTAL GÉZA egyetemi rk. tanárt levelező tagúl ajánlja

MIHALKOVICS GÉZA rendes tag.

Antal Géza egyetemi rk. tanár Budapesten az orvosi szakirodalom terén jelentékeny munkásságot fejtett ki, mint azt az alább közölt irodalmi felsorolás kimutatja. — Már mint sebész-klinikai tanársegéd jeleit adta alapos megfigyelő és írói képességének, folytatta ezt mint egyetemi magántanár, s e miatt kitüntetésképp kapta meg az egyetemi rk. tanári czímet és jelleget. Jeles sebészi képességei tették érdemessé a városi közkórházban a főorvosi állás elnyerésére. Irodalmi tevékenysége az orvos-sebészeti téren mozog, ezen a bel- és külföldön általános elismerést szerzett, s ezek méltóvá teszik őt arra, hogy a m. t. Akadémiának levelező taggá való megválasztására ajánljam. Akadémiánk rendes és levelező tagjai között már eddig is vannak többen az orvosi rendből, a kik a gyakorlati orvostant szóval és

tollal szolgálják. Antal Géza méltán fog ezekhez sorakozni. Neve, terjedelmes irodalmi működése miatt a külföldön is előnyösen ismeretes, nevezetesen nagyobb munkája a *húgyszervek bántalmairól* (1. és 2. sz.) német kiadásban is megjelent s szerzőjének már eddig is jó hírnevét jelentékenyen emelte. — Antal Gézának egyik főérdeme, hogy a sebészi bántalmak diagnosztikáját fizikai alapokon nyugvó exact módszerekkel gazdagította s írói működését ily irányban fejtette ki.

Hogy a megválasztás méltán esnék, erre nézve fényesebben szól az ajánlatnál, az ajánlottak irodalmi tevékenysége, s dolgozatai között az 1., 2. 11., 20-ik számúak jeles voltuknál fogva már magokban elégségesek a megválasztás megérdemlésére.

1. A húgyszervi bántalmaknak sebészi kór- és gyógytana (16 előadásban). Hat színes és egy szintelen könyomatú táblával és 52 a szöveg közé iktatott fahatározott ábrával. Kiadta a m. orvosi könyvkiadó társulat, 1888. A munka 358 oldalra terjed.

2. A fentebbi munkának német bővített kiadása «Specielle chirurgische Pathologie und Therapie der Harnröhre und Harnblase.» — F. Enke kiadásában 441 lap. Stuttgart 1888.

3. A hólyag megnyitása diagnostikai szempontból és a hólyag ürében végzendő műtétek céljából. Orvosi Hetilap. 1885. 26. sz.

4. Aëro-urethroskop (Saját találmány). Orvosi Hetilap, 1887. — Centralblatt für Chirurgie, 1887. — Monatshefte für pract. Dermatologie 1887.

5. Electro-aëro urethroskop. — A m. tud. Akadémia matematikai és természettudományi Értesítőjének VI. kötete, 1888.

6. A húgycső-tükör értéke a húgycső lobos bántalmainak kórismezésére és gyógykezelésére vonatkozólag. — Orvosi Hetilap, 1887. 18–19. sz.

7. Extraurethrotomie bei impermeabler narbiger Stricture. Allgemeine med. Zentralzeitung, 1876. Nr. 28.

8. A húgycső-szűkület különböző műtéti módszerei és azok bírálata. Orvosi Hetilap, 1887. 17. 21. szám. — Ugyanez németül: Vierteljahresschrift f. Dermatologie und Syphilis, 1887.

9. Észrevételek a húgycső-szűkület kórisméjére vonatkozólag. Orvosi Hetilap. 1887. 3. sz.

10. Die Anwendung der Massage bei Erweiterung der callösen Stricturen der Harnröhre. Centralblatt für Chirurgie, 1887. Nr. 23.

11. Cystoskop-képek. — Bemutatva a m. tud. Akadémia III osztályának okt. 17-én tartott ülésében.

12. A férfi ivarszervek (sajtos) gümős lobfolyamata. Orvosi Hetilap, 1875. 23–32. sz.

13. Nelaton húgycsap-darab cystoskoppal föllelve, bemutatva a m. k. orvosgyesület 1887. nov. 17-én tartott ülésében.

14. Előleges közlemény a szerző által módosított sectio altaról. — Előadatott a m. k. orvosgyesület 1885. márczius 21-iki ülésén.

15. Eine modificirte Sectio alta. — Langenbeck's Archiv für Chirurgie, Bd. XXXII.

16. Extirpation von Blasentumoren. — Wiener med. Wochenschrift 1883. Nr. 39–40.

17. Extraperitoneale Resection der Harnblase wegen Carcinom. — Centralblatt für Chirurgie. 1885. Nr. 36.

18. Kimutatás a m. kir. egyetemi sebészeti kóroda 1871/2. évi működéséről. Orvosi Hetilap 1874. 12—43. sz.

19. Kísérleti gyógykezelés Condurangó kéreggel, rosszindulatú daganatoknál és bujakóros bántalmaknál. Orvosi Hetilap, 1875. 19—26. sz.

20. Szeméremrés-zár égés után, szeméremrés-képlés. Orvosi Hetilap, 1876. 10. sz.

21. A külső nemző részek elefánt kórja. Orvosi Hetilap, 1876. 8. sz.

22. Kísérleti tanulmányok a petefészkek edényeinek lekötésére, azok elsorvasztása czéljából. Orvosi Hetilap, 1877. 4. sz. — Allgem. med. Centralzeitung, 1877. Nr. 12.

23. Fistula vesico-vaginalis. Bildung einer Fistula Recto-vaginalis. Atresia vaginae. Archiv für Gynaecologie, 1880. III. Heft.

24. Súlyos vizelet sipolyműtétek nőknél. Orvosi Hetilap, 1881. 21. sz.

25. Hasmetszési esetek. — Ujabb adatok a méhcsomk kezeléséhez. A petefészkek sorvasztó alakötése. Orvosi Hetilap, 1887. 12. sz.

26. Észrevételek a nők castratiójára vonatkozólag. Orvosi Hetilap, 1881-ik évfolyam.

29. BORBÁS VINCZE budapesti tanárt levelező tagúl ajánlja

HAZSLINSZKY FRIGYES rendes tag.

Mivel a természeti tüneményeket nemcsak azért észleljük, hogy a természetben nyilatkozó szellemi erő működésének s combinatióinak törvényeit ismerhessük, melyek saját szellemi rokonságunkra emlékeztetnek s szívünket is legalább pillanatokra kiemelik az anyagi világból, hanem azért is, hogy ezen szellemi rokonságnál fogva segítsük a természetet haladásában saját javunkra: azért ajánlok a tisztelt tagtársak figyelmébe oly férfiút, ki fáradhatatlan munkássága mellett, évről-évre terjeszkedő kutatási mezején arra is fordítja figyelmét: hogy minő befolyást gyakorolnak a természeti viszonyok a növények alakjára, belsőszervezetére és anyagi tartalmára, a mi főfeladata fűvészeti tudományunknak szeretett hazánk érdekében. Ezen férfiú Borbás Vincze tanár, kinek működése körünkben bizonyosan még emelkedni fog. Ide mellékelem munkái jegyzékét.

Irodalmi működése.

I. Monographiai munkák:

1. *Magyarország vadon termő rózsáinak monographiája*, a M. T. Akadémia «Mathem. és Természettud. Közleményeiben» 1880, latin nyelven. A német botanikai irodalomban gyakran idézett munka; a brüsseli akadémia ülésén *Crepin* dicsérettel ismertette. A hazai rózsafajokon kívül, majdnem minden európai rózsafajt analyticus táblákban állított össze s a rózsák systemáját áttekinthetően ismerteti.

2. *Adatok a sárga virágú szegfűvek és rokonaik systematicai ismeretéhez*. 1876. — Egész terjedelmében megjelent németül is Berlinben. 1877.

3. *A hazai Epilobiumok*. Értekezések a Term. tudományok köréből. 1879.

4. *A hazai Roripák*, u. i., mind a kettő latinul. 1879.

5. *Az Aquilegiák rendszere és földrajzi elterjedése*, u. i. 1882. Az egész földkerekség. Aquilegiáit új s a geographiai elterjedésnek megfelelőbb rendszerbe

foglalja. Terjedelmes ismertetés jelent meg róla *Engler* «Botan. Jahrbücher»-jeiben, a Botanisches Centralblattban, valamint az angol «Gardener Chronicle»-ben is.

6. *Sorbusainkról* az Erdészeti Lapokban 1883.

7. *Európa nagyobb pikkelyes tölgyeinek összeállítása* u. i. 1887.

8. *Conspectus Dianthorum dubiorum atque eis affinium* a lipcei «Botan. Zeitung»-ban 1876.

9. *Inulae Hungaricae, praecipue sectionis Enulae.* *Englernek* «Botan. Jahrbücher»-jeiben. 1887.

II. Morphologiai értekezések:

1. *Az elzöldült szarkaláb, mint morphologiai útmutató.* Értekezések a term. tudományok köréből. 1881. Az elzöldült virágok vizsgálatából arra az eredményre jut, hogy az egyszirmu Delphiniumoknak ez az egy szirma eredetileg egyből, nem kettőből támad, mint az irodalom eddig állította.

2. *A rendszertan s a növényország természetes rendszerének mai állása,* az országos tanáregyesület közlönyében. 1872.

3. *A fák ikergyümölcséről.* Erdészeti Lapok. 1884. Az «Egyetértés» is átvette.

4. *Adatok a leveses gyümölcsök szövettani szerkezetéhez.* A «Földmívelési Érdekeink» több számában. 1880. A tudományos egyetem 1871. évben pályadíjjal tüntette ki. A «Botan. Centralblatt» terjedelmes referatutumot közölt róla.

5. *Szedereink csoportjainak áttekintése* (a Ruburok javított systemája) Erdész Lap. 1885.

6. *Zur Teratologie der Wallnuss.* Oesterreichische Botan. Zeitschrift. 1887.

III. Flórák.

1. *Pestmegye flórája Sadler óta és újabb adatok.* — Mathem. és Term. t. Közl. 1872.

2. *Jelentés az 1873. évben Bánság területén tett növénytani kutatásokról.* U. i. 1874.

3. *Arbe és Veglia szigetek nyári flórája.* U. i. 1877.

4. *Békés vármegye flórája.* Értek. a Term. tud. köréből. 1881.

5. *Budapestnek és környékének növényzete.* Budapest. 1879.

6. *Temesmegye vegetatiója.* Temesvár 1884.

7. *Vasvármegye növényföldrajza és flórája.* Szombathely 1887/8. 24 iv, első része terjedelmes növénygeographiai ismertetés, a második a megye növényzetének pontos előszámítása, számos latin nyelvű ismertetéssel. A magyar orvosok és természetvizsgálók gyűlése 100 arannyal jutalmazta.

8. *Máramarosmegye flórája.* A m. orvosok és term. vizsgálók munkálatai. 1879.

IV. Kiválóan növénygeographiai munkák:

1. *A magyar homokpuszták növényvilága* (különösen a m. kir. kincstáré Temesmegyében) *meg a homok-kötés.* A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minisztérium megbízásából. Budapest. 1886. A Közgazd. Értesítőben is.

2. *A magyar homokpuszták növényzete, vonatkozással a homok-kötésre.* A természettudományi társulat Közlönyében. 1884. A homokpuszták növényeinek szerkezetét írja le, a mint a klíma meg a talaj szerint alkalmazkodni szokott.

3. *Az alföldi zsombék,* u. o. 1885.

4. *Az európai havasok hatása meg az Aquilegiák szervezete között levő összefüggés.* A magyar «Földrajzi Közlemények»-ben.

5. *Az alföldi rónaság egyhangúsága és pirossága*. U. o. 1885. Az egyhangúság okát a növénytakaró egyszerűségéből, valamint a lapossággal együttjáró erdőtlenségéből stb. magyarázza; de az Alföld növényzetének van character-szine is, a piros.

6. *A fenyvesek meg a fenyvek magyar nevei Vas megyében*. Erdész Lap. 1883. E szerint a fenyvesek Dunán túl a dombokra meg a völgyekbe és síkra is leereszkednek, ellentétben az Alfölddel meg a haza keleti részeivel. Az értekezés az ebből eredő érdekes növénygeographiai viszonyokat fejtegeti.

7. *A szelíd gesztenye hazánkban* u. o. 1885. A természetes okok előszámításából látni, hogy a szelíd gesztenyefa Dunántúl és Horvátországban eredeti lehet, mint az Alpesekek déli és nyugati alacsonyabb hegyhullámain.

8. *A magyar Nagy-Alföld tölgyei* u. o. 1887. Az általános részt a «Fővárosi Lapok» átvette. Megjelent a «Közgazdasági Értesítő»-ben is.

9. *A szerb tövis ellenesége és hazája*. «Földmiv. Érdekeink» 1885. E növénynek hazája Dél-Amerika s a *Curcuta obtusiflora* pusztítja.

V. *A növényország tankönyve* Thomé után átdolgozva I—III. kiadás. Engedélyezett tankönyv.

A növények természetrajza a középiskolák alsó osztálya részére. két füzetben. 1—2. kiadás. Engedélyezett tankönyv.

VI. Növényterminológiai cikkek:

1. *A növénytan terminológiája érdekében*. Erdész. Lap. 1875.

2. *Erdészeti műszavak* s adatok az erdészeti műszótárhoz, u. i. 1884.

3. *Szőlő-e, vagy szőlő?* Tanáregy. Közl. 1879. *A botanika nomenclaturája Békésmegyében*, u. i. 1882. — *az i képző* u. i. 1884.

4. Apróbb nyelvészeti közlemények, babonák, szógyűjtemények és szómagyarázatok a «Magyar Nyelvőr»-ben.

5. *A tulok, bab, paszuly és tengeri* szavak magyarázata, az állatok és növények autoros neveinek ragoztatásáról, Válasz «A magyar tudományos nomenclatura» című kritikára, a királydinnye, hófehérke meg a gyopár, valamint a bogár és rovar szavak magyarázata, a hazai fenyvek magyar nevei (két ízben), a mocsárfa s nevezetesebb tölgyeink magyar nevei, a Term. tud. társulat Közlönyében.

VII. Különféle botanikai tartalmú kisebb-nagyobb cikkei továbbá:

1. *A M. Tud. Akadémia Mathem. és Természettud. Közleményeiben*:

Ujabb jelenségek a magyar flórában. 1875.

Észrevételek és phytographiai megjegyzések stb. 1876.

Frey Józsefnek «Magyarország keleti részeiben gyűjtött növények» 1876. (fordítás).

Haynald érsek herbariumának magyar harasztféléi 1877.

Vizsgálatok hazai Arabisek s egyéb crucifera körül. 1878.

Addenda a *Leucanthemum platylepis*ről, *Verbascum*-hibridok.

Floristikai közlemények s pedig: *a)* *Umbelliferae*, quas in locis Hungariae, Croatiae atque Carnioliae diversis legit, *b)* *Amphibryae Hungariae*, *c)* *Lineae* (lenfélék) *d)* a *Cerantium decalvans*- és *C. Mocsiacum*ról. 1878.

2. Az Akadémiai Értesítőben:

Az *Astrantia saniculaefoliáról*. 1878.

Néhány új növényalak. 1882.

3. *A mathem. és természettudományi Értesítőben :*

Florisztikai Közlemények. 1882/3. Monarchiánk több új növényét, a berkenyefajokat meg a Charakat ismerteti, s Bosnia flórájához néhány új adatot csatol.

4. *Értekezések a term. tud. köréből* (kiadja a M. T. Akadémia)

Floristikai adatok, különös tekintettel a Roripákra. 1879.

A Hieracium danubiale faji kiválása. 1879.

5. *A kir. magy. természettudományi társulat Közlönyében :*

A Robinia fasciatiója (1874).

A növények életküzdelve 1875. Adalékok Közép-Magyarország flórájához 1875.

A magyar flóra néhány új szülöttjéről. 1876.

A physiognomiai rendszer, mint magyar növénytani elnevezések kútforrása. Floristikai közlemények. 1877.

A Verbascum blattariforme s néhány eltérő növényfajról (systematikai és teratologiai tartalmú czikk), az összekötő vasút és Pestmegye flórája, a szelid gesztenye csirázásához (már a fán kezdődik) 1878.

A szelid gesztenye hazánkban, vad boglárkák teljesedve, a lisztes berkenye gyümölcseről, a növények alkalmazkodása a vízhez. 1879.

Mutius de Tommasini, a csipkebogó keletkezéséről, egy tavaszi növény, mely az őszt is bezárja, zöld pipacs, a kikirics félig zöld virággal. 1880.

Ágatlan növényrészek kivételes elágazásáról. elzöldült phloxvirág. 1881.

Uj gyékényfaj Budán, levelek ott, a hol különben hiányozni szoktak, a keleti szarkaláb hazánkban mint vetéseink követője, a madárképző dió, keresztbe átnőtt spárga-gyökér 1882.

Az örökzöld növények övének megszakadása a flumei öbölben, jövevények flóránkban. 1883.

A fásnövényzet, mint a klima képmása Vas megye, két fias káka hazánkban. 1884.

A kétlaki mécsvirág kettős ivarú virágokkal, pleiophyllia és ascidium a Fuchsian. a hazai gyékényfélék földrajzi elterjedéséhez. 1885.

A Typha minima (Funk) Budapest határában, a magyar földi kikirics. 1886.

A vad paprika, a virágzó borostyán heterophylliája, Abutilon Avicennae, földi mogyoró. 1887.

Gyökér nélkül növekedő vízi növény, görög folyondár, Primula Benkőiana. egy hazai szegfű prioritásának védelme. 1888.

A növények physiognomiai vonásai és ős hazája. 1889.

6. *A Szt-István-társulat Encyclopaediájában :*

A görög gymnasium. A szerzőnek legelső nyomtatott czikke.

7. *Az Orsz. Középiskolai Tanár-Egyesület Közlönyében :*

A terményrajz methodicus oktatása (1873. didaktikai tanulmány).

Dianthus rosulatus. 1876.

Uj perjefaj hazánkban, A növénytani munkálatok hazánkban az 1875. évben. Irodalmi adatok a természetrajzi füzetek növénytani közleményeihez. 1877.

Jelentés a Roripa (kányafű) néhány hybridjéről. 1877.

Kalocsa vidékének növénytenyésztete (ismertetés) 1878, a máramarosi tenger-szemek.

Néhány eltérő növénytani dologról, négyrekeszes cruciferáról, levélmonstrosítások. 1879., Poa leviculmis 1878.

A terményrajzi monographiák szakkönyvtárainkban 1880.

Ikergyümölcsök, iker-virágzat és melléklevelek összenövéséről, a növényteratologia a középiskolában. 1881.

Átokhinár fenyeget (Elodea Canadensis új hazánkban), a homoki vipera hazai elterjedéséhez, a vak-ondak (1882.), Grusium (1883.), ezeken kívül több tankönyv ismertetése.

8. Az «Erdészeti Lapok»-ban :

A rügy és bimbó. 1875.

Hazánk új Lonicérája, az orgonafa hazai fajairól, az egyanyás galagonya classificatiója, adventiv gyökerek, megjegyzések Dietz «Rügy és levélkules» című munkájára. 1882.

Természetes bizonyíték, hogy a csipkebogyó tengelyképlet, hazánk fűzfáinak fajvegyületei, háromszikű, másfélszikű és madárképi dió. 1883—4.

Dendrologiai apróságok, az egyhibés galagonya alakkörének még egy tagja, muzsdalyfa, a törpe puszpangról, magtalanok-e mindig a teljes rózsák, a magyar szöllő, Rosa Bedői és caranthiai új rózsák. (1884.)

Új kőrísa hazánkban, télizöld bokrocska Alföldünk homokpusztáin (Helianthemum Fumana), új félcserje homokpusztáinkon (Helianthemum angustifolium Jacqu.), Alnus barbata hazánkban, ribizkéink és egreseink áttekintése (új a Ribes aciculare Sm.), Syringa prunifolia, Clusius szedre, görbe fenyőt helyettesítő fűz, cserjeink arankái (az igazi Carenta monogyna új a hazában, Rhus cotinuson Zengg m.), Rhamnusaink áttekintése, az Abies excelsa sötét övének ékítménye (tiz piros bogyós cserje), huszonöt bogyós bokor Alföldünk homok pusztáin, a fehér vagy hegyi juhar eltérő alakja, kazuár-bokor (Ephedra distachya) 1885.

Quercus malacophylla Schur (vékonylevelű tölgyfa), a homoki szömörice (Rhus Cotinus var. arenaria Wierzb.), hazánk tölgyei Szerbországban, a slavoniai Quercus conferta meg az alduna-melléki Qu. Hungarica nem egészen ugyanegy, a Qu. conferta Kit (Qu. Farnetto Tenore), Qu. Haynaldiana Simk., Qu. Hungarica Hub. meg a Qu. spectabilis Kit. ismeretéről, a németországi tölgyek pelyhessége, a Coronilla Emerus és C. emeroideus cserjék hazánkban, a Qu. malacophylla hodor levele és gombája, negyven bogyós bokor Alföldünk homokpusztáin, Pinus nigra Arn. var. Banatica Endl., Quercus hybrida, és Qu. decipiens Becht., Cytisus Heuffelii és C. Noëanus homokkötő zanótbokrok, Quercus hiemalis Stev. (téli lombos tölgy) hazánkban, az erdők téli sempervirentiája meg a suska, Quercus coriacea Bechst. (bőrlevelű tölgy), a Quercus Hungarica Hubeny legelső forrása, Coronilla Emerus, Ikerrózsa, a magyar tölgy gubacsai, hogy ragozzuk a fáknak latin elnevezéseit, a havasi rózsák (Rhododendronok) helyettesítője az Alföld homokján, havasvölgyi bokor a magyar haza legalacsonyabb pontján, rügygubacs a tölgyön gyümölcs-gubacs képében, a tiszafa egyalakúsága, a gyalogfenyő boróka fajtái, pondró-rágtá makk csirázása, Quercus Széchenyiana. 1886.

A rezgő nyárfának másod izbeli virágzása, késő tölgy, ikergubacs, régi nevű új Cytisus-bokor, balanographiai magyarázatok, néhány fűzbokor másod virágzásáról, a Syringa Josikaea Jag. fil. magyarföldi (endemicus) orgonafa sorsa, új borókabokor hazánkban, makk-gubacsok, rákosi fűz (Salix Rakosina Borb.), Quercus Csatói, Abies (Picea) Omorika, a dió ferdeségei, a Quercus Feketei tetőrügyének a makkcsészével való összeforradása, a Quercus Széchenyiana és rokonsága, az óriás futóka (Procerus gigas) Szerémségben, biológiai fajta tölgyek, a tölgyek makkcsészéjének morfológiai értéke, taraczkoló tölgy, az 1887. évfolyamban.

9. A «Kertészeti Lapok»-ban :

Bodor-rózsa magyarázata, tőzegmoháink.

10. A Földművelési Érdekeinkben :

A Sorghum Halepense meghonosodása, egy magyar rózsabélű körte, Fasciatio a fűzfán lesonkítás következtében, sajátágosan teljesedett szegfű, a Haynald-lóheréről, egy tölgy a sziklával összenöve, Polystigma rubrum Hontban, Triticumok és ágas Anthoxanthum, a szinejártó lucernáról (Medicago varia Martyn.), egynémi a magyar tormáról, az 1880. évfolyamban.

Egy gazfűvel több az országban (Xanthium priscorum), mért nem jó a galagonya kerítésnek, a homok befásításához, a gyümölcsök rothadásáról, az ikergyümölcsökről, a metélyfű búza és len között, Viscum tölgyeken, még egyszer a szöszös kaszanyűg, az új takarmánynövényről, 1881.

Két aratás Alföldünkön egy évben, három boszniai pázsitfű, az alföldi zombék, a lisztes berkenye alakjai, három új liliacea hazánkban, lentermelésünk ellensége, 1882.

A magyar maróni, átokhinár fenyegeti tavainkat, 1883. Az előbbit az Egyetértés és Kőszeg és Vidéke, németül a Günser Zeitung is közölte.

11. «A magyar orvosok és természetvizsgálók munkálatai-ban» :

Iráz pusztá növényzete 1880

Az 1880. év nyarán Szombathely körül gyűjtött növények jegyzéke (a «Napi Közlöny»-ben mint jellemző adatok) 1882.

Rosa Szabói Borb. 1882.

Vasmegeye flórájának jellemzése, — ugyanez «Kőszeg és Vidéké»-ben is. 1883.

12. A «Vasmegeyei Közlöny»-ben :

Vasmegeye tisztelt közönségéhez.

13. Az állat- és növényhonosító társaság Közleményeiben :

A burgonya oltott basztardjai. 1875.

A berlini növénytanai társulat május havi üléséről.

14. A Természettudományi Füzetekben :

Athamanta Haynaldi Borb. et Uechtr. 1877. Vesicaria microcarpa 1879.

A magyar nem. múzeum növénytanai kézirataiból — Aquilegia Hookeri, — a Syringa Jósikaea leírásának keltje, — 1884.

Rubus ulmifolius Franciaországban (Rubus ulmifolius Schott. fil. Galliae civis). Schur lemergi herbariumának erdélyi Verbascumai. 1885.

Campanula Frivaldszkyi Stend. Nomencl. Botan. (magyarul és németül) 1886.

A lemergi egyetem herbariumában levő Schur-féle erdélyi szegfűvekről. 1889.

15. A Berecz A. szerkesztette «Természet»-ben :

Az asyngamia (virágzárbeli sietség vagy késedelem) jelentősége új fajok keletkezésére, — Dianthus Levieri Borb.

A magyar korona területén s határaihoz közel észlelt bogacsfélék hybridjai. 1877.

Kirándulás Arbe és Veglia szigetekre 1877.

A magyar korona néhány Hieracium formájáról, — florisztikai jegyzetek, — Braun Sándor emléke, — Linaria Italica Gyöngyösön. — Növények, melyeket újra kell megnevezni. 1878.

16. A Magyar növénytanai lapokban :

Viselhetik-e különböző növények is ugyanazt a nevet? 1877.

Az Inula hybrida Baumg. és J. Csatói érdekében. 1883.

Ceratophyllum Haynaldianum Borb. 1884.

A Ceratophyllum Haynaldianum új termőhelye, — Kis járulék Erdély flórájához. 1885.

Erdély flórájának kis pótléka, — Alsó-Fehérmegye tölgyei. 1886.

17. *A magyar «Földrajzi Közlemények»-ben :*

Az európai havasok hatása meg az Aquilegiák szervezete között levő összefüggés, magyarul és francziául. 1884.

Sonklar Károly jeles geographus, mint magyar botanikus, — görbe fenyőt helyettesítő fűz, — szúrós bokrok havasainkon, — télizöld növények Alföldünk homokpusztáin, — a dunamelléki síkok növényzetének megegyezése. 1885.

18. *Az «Ellenőr»-ben :*

Az Onobrychis Visianii 1879. — a hazai floristikus botanikusok működéséről 1880. Gyöngy tölgyeinken 1880. — A M. T. Akadémia floristikai közleményei, mint a Flora Romaniae kútforrása. 1881.

19. *Az «Egyetértés»-ben :*

Lentermelésünk ellensége (1882), — gazdasági ismereteinknek hasznos irodalmi segédeszköze (1883), — a fák ikergyümölcsseiről (1884).

20. *Schubert* képes növénytanának ismertetése a «Közoktatás»-ban. Ennek a képes munkának második magyar kiadását ugyanő gyökeresen átfajvította. A «Közoktatás»-ban tankönyvbírálatok.

21. A «Nemzet»-ben a buziási fürdő ismertetése 1884. júl.

22. *Rautmann* «Magyar Lexicon»-a részére a festőnövényektől a gesztenyéig a növénytani cikkeket írta.

23. *A «Békésmegyei Közlöny»-ben :*

Békésmegye a haza flórájában, — a mételyfű búza között 1880.

24. *A VI. ker. állami főreáliskola programjában :*

Az edényes virágtalanok rendszere.

25. *A magyarországi Kárpátgyesület Évkönyveiben :*

A havasi hóféhérkének eltérő alakja a Kárpátokon, — Aconitum Lycoctonum var. Carpathicum DC. magyarul és németül.

26. *A berlini növénytani egyesület Közleményeiben :*

Beiträge zur Kenntniss der gelb-blüthigen Nelken und ihrer Verwandten. 1877. Bemerkungen über die Verbascum-Arten und Hybride. 1876.

27. *A lipcei «Botan. Zeitung»-ban :*

De Iridibus nonnullis praecipue Hungaricis. 1877. nro. 30.

Kurze Bemerkungen über einige Thlaspi-Originalien. 1878.

Verzweigungen gewöhnlich unverzweigter Pflanzentheile. 1881.

28. *A berlini «Linnaea»-ban :*

Drei Arabis-Arten mit überhängenden Früchten in dem ungarischen Kronengebiete. 1877.

Pteridophyta herbarii dris Haynald Hungarica. 1878/9.

29. *A horvát akadémia kiadványaiban :*

Symbolae ad Caryophyllaceas et Melanthaceas florum Croatiae. 1876.

30. *A bécsi állat- és növénytani társaság közleményeiben :*

Symbolae ad pteridographiam et Characeas Hungariae. 1875.

31. Az «Oesterreichische Botan. Zeitschrift»-ben:

Zur Flora von Mittel-Ungarn. 1874.

Verbascum Haynaldianum Borb., Erwiederung. 1875.

Epilobium Kernerii Borb., — Verbascum Freynianum Borb., — Dianthus membranaceus Borb., — Melanthaceae florum Croaticae, — Kleine phytographische Notizen. 1876.

Inula Adriatica Borb., Dianthus Levieri Borb., — Nelkenhybride 1877.

Excursionen auf die Inseln Arbe et Veglia, — Phytographische Notizen, — Leucanthemum platylepis Borb., — Floristische Mittheilungen, Floristische Beiträge. 1878.

Botanisches aus Ungarn, — Ueber einige Epilobien, — Botanische Notizen, — eine ungarische Crucifere mit vierfächeriger Frucht, — Weitere Beiträge zur Kenntniss der verwachsenen Blätter. 1879.

Floristische Bemerkungen, — Zwei Heuffel'sche Thalictra, — Zur Flora des Risnyákberges in Croatien, — Galium silvaticum L. in Ungarn, — Zur Flora der Irázipusztá. 1880.

Beiträge zur floristischen Literatur Ungarns, — Ueber die «neue Futter-pflanze» (*Vicia villosa*), — Pflanzen mit ausnahmsweise quirlständigen Blättern, — Roripa anceps und R. Sonderi, — Peloria bei Delphinium Consolida.

Grüne Weihnachten, weise Ostern, — Delphinium orientale, — Inflorescentia Cruciferarum Graminearumque foliosa, — Zur Flora des Wechsels. 1882.

Bemerkungen zu Halácsy und Braun's «Nachträge zur Flora von Nieder-Oesterreichs», — Synonymia Mentharum, — Rhodo- und batographische Kleinigkeiten, — Rosa Pokornyana, — Weidenhybride Ungarns, — Hieracium Pilosella-echioides, — Exiguitas Florae Bosniacae addenda, — Stipa eriocaulis Borb., 1883.

Pteris aquilina am Grebenátzer Sande, — Nadelholzwälder des Eisenburger Comitates, — Natürliche Beweise für die Achsengebilde der Hagebutte, — Samenreifende Doppelrosen. — 1884.

Die Flora von Buccari, — Teratologisches, — Floristische Mittheilungen, — Die Tulpen von Ungarn, — Polygala Chamaebuxus in Ungarn. 1885.

Zur Verbreitung und Teratologie von Typha und Sparganium, — Rosa petrophila Borb. et Br., — Galium asperulaeflorum, — Coronilla emeroides Boiss. et Sprunn., — Stechpflanzen in der Alpen, — Alisma arcuatum Mich., Potentilla obscura und P. leucotricha, — Euphorbia angustifrons Borb. 1886.

Rhamni Hungariae, — Mährische Eichen, — Quercus Csatói, Rosa leopoliensis — Tilienhybride. 1887.

Cynoglossum pancisetum, — Pilze aus Ungarn, — Silene chloraeformis, — Geum spurium C. A. Mey. in Ungarn und Geum montanum var. geminiflorum Borb., — Iris cardiopetala, — Thrinia hirta, — Die Formen des Bromus erectus Hud. 1888.

Cachrys ferulacea, — Tilia semicuneata in Galicien, — Ueber den Formenkreis der Cortura Matthioli. 1889.

Ugyanebben a folyóiratban több irodalmi ismertetés, referatum és növénytani tartalmú levelezés (Correspondenz) az 1874—89. évfolyamban.

32. A «Forstwissensch. Centralblatt»-ban, Berlin 1887.

Die Gallen der ungarischer Eiche.

33. Német referatumok az 1875—76. évi magyar növénytani irodalomról a berlini «Botanischer Jahresbericht»-ben.

34. A *casseli* «*Botanisches Centralblatt*»-ban.

Német referátumok az 1880—88. években magyarul megjelent növénytani munkákról. E folyóiratnak Borbás V. állandó magyar referense.

E folyóiratban eredeti dolgozatokat is közölt:

Rosa Belgradensis, — Zwei Heuffel'sche Thalictra, — Zwei Rosenformen aus Istrien, — Rhodologische Bemerkungen: I. Vier ungarische Rosen in Brüssel. — II. Rosa cuspidata M. Bieb., R. Pseudo-cuspidata Crép. und R. cuspidatoides Crép. 1880.

Ueber Rosa curpidatoides Crép., — Nuphar sericeum Láng. 1881.

Die nähere Verwandtschaft (oder Identität?) der Aquilegia Nevadensis mit Ag. Ottonis, — Zwei zweifelhafte Aquilegien in Kärnthen. 1882.

Epilobium Kernerii, 1883. — De distributione geographica formarum Orchidis latiflorae Lam. per Hungariam. 1882.

Balanographische Kleinigkeiten, — Rosa Moravica. 1884.

Arabis Apennina Tansen. 1885.

Knospen-Gallen einiger Eichen in der Form von Eichengallen. 1887.

Tilia Richterii Borb., — Zur Eichenflora des südöstl. Europa.

35. A «*Deutsche Botan. Monatschrift*»-ben:

Etwas über Orchis saccigera Brogn. 1883.

Abweichende Blätter der Sorbus-Arten, — Hieracium asynymicum Borb. 1884.

Zur Flora von Deutschland, — Vierzig beerentragende Sträucher in den ungar. Sandpuszten. 1886.

Balanographische Mittheilung, besonders die Flora Thuringiaca und Hungarica betreffend. 1887.

Die Hybriden der pentopetalen Linden. 1889.

36. *Visontay Jánosnak* Magyarország és Egyetemes földrajzához a terményrajzi részt szerkesztette. Engedélyezett tankönyv, s több kiadásban megjelent.

37. *Engler*-nek «*Botan. Jahrbücher*»-jében:

Drei neue Bürger der Flora von Oesterreich. 1884.

38. A *Günser Zeitungban*:

Ungarische Maronen. 1883.

30. Dr. DADAY JENŐ egyetemi magántanárt levelező tagúl ajánlják

a) FRIVALDSZKY JÁNOS rendes tag.

Dr. Daday Jenő, mint egyik igen tevékeny munkása a hazai állattani irodalomnak, már három ízben (1886—88) volt levelező tagúl ajánlva s ajánlása mellett 51, az állattan körébe tartozó szakavatott munka kimutatva, melyek közül egyik «*A szabadon élő evezőlábú rákok magánrajza*» a M. T. Akadémia által 1882-ik évben a Vitéz-féle pályázatnál dicsérettel lett kitüntetve; másik pedig, «*A hexantra polyptera boncz-, szövet- és élettani viszonyai*» című, a k. m. Természettudományi Társulat 1884-iki pályázatán a Bugát-féle jutalmat nyerte. Az említett 51 munkának megjelenése óta az 1888—89-ben ismét a következő 13 becses dolgozattal gazdagította az állattani irodalmat, melyek közül öt német nyelven is megjelent:

1. A magyarországi Cladocera-k magánrajza. 4r. 4 rajzlappal. Kiadja a k. m. Természettudományi Társulat.

2. A magyarországi Branchipus-fajok átnézete. (Mathem. és Természettud. Közlemények. XXIII. köt. 3. szám. 2 rajzlappal.)
  3. A nápolyi öböl Dinoflagellatáinak rendszeres áttekintése. (Természetrajzi Füzetek. XI. köt. 2. füz. 1 rajzlappal.)
  4. Egy szabadon úszó Acineta a nápolyi öbölből. (U. o. 1 rajzlappal.)
  5. Egy új Cercaria-forma a nápolyi öbölből. (U. o. 1 rajzlappal.)
  6. A Magyar Nemzeti Múzeum álskorpióinak áttekintése. (U. o. 1 rajzlappal.)
  7. A heterogenesis egy érdekes esete a Rotatoriáknál. (M. T. Akadémiai Értesítő. 1888. évf. 1 rajzlappal.)
  8. Együttélés sodróférgék és májmohok közt. (Természettud. Közlöny. XX. köt. 231. füzet.)
  9. A könyvek új ellensége. (U. o.)
  10. Adatok a Kaukasz álskorpióinak ismeretéhez. (Természetrajzi Füzetek. XII. köt. 1 rajzlappal.)
  11. Egy brazíliai új álskorpió-faj. (U. o.)
  12. Újabb adatok a magyarországi álskorpiók ismeretéhez. (U. o. 1 rajzlappal.)
  13. A magyarországi százlábúak (Myriapoda) magánrajza. A m. k. Természettudományi Társulat megbízásából készült munka, mely sajtó alatt van.
- A 2—6-ik számúak német nyelven is megjelentek, és pedig a 2-ik számú a «Mathem. und Naturwiss. Berichte aus Ungarn» című folyóirat VI. kötetében, a többi pedig a «Természetrajzi Füzetek» Revue-jében.

Az elősorolt munkák közül különösen kiemelendő az 1. számú, mely a m. k. Természettudományi Társulat megbízásából írva, hazánkból, önvizsgálatok alapján, 100 fajt minden tudományos kellékkel ellátva ismertet, melyek közt 8 új faj is van s a meghatározásokra szolgáló négy rajztábla 211 ábrával van ellátva. Dr. Dadaynak továbbá kiváló munkásságát bizonyítja ama mű is, mely szintén a m. k. Természettudományi Társulat megbízásából készülve, jelenleg sajtó alatt van és 128 Myriapoda-fajt tárgyal a magánrajz minden kívánalma szerint.

Ezeknél fogva dr. Daday Jenőt, a tudomány jelen színvonalán álló kifejtett kiváló nagy munkássága alapján a M. T. Akadémia nagybecsű figyelmébe ajánlom, annál is inkább, mert bizton remélem, hogy az általa választott s hazánkban eddig figyelemre alig méltatott szakmákat ezentúl is sikeresen fogja művelni.

b) CHYZER KORNÉL levelező tag.

Dr. Daday Jenőnek, kit levelező tagul ismételve ajánlok, állattani irodalmi tevékenysége sokkal ismertebb, semhogy azt a t. III. osztály figyelmébe külön is kellene ajánlanom.

Azon 51 állattani dolgozatán kívül, melyeket az akadémiai Értesítő múlt évi 3-ik számában a 96—98-ik lapon felsoroltam, újabban következő értekezései jelentek meg:

52. Az átídomulásról. Természettudományi Közlöny. XIX. k. 460. lap.
53. A magyarországi Cladocera magánrajza. A Természettudományi Társulat külön kiadványa. 4r. 4 rajzlappal.
54. A magyarországi Branchipus-fajok átnézete. Az Akad. math. és term. közleményeiben. XXIII. k. 3-ik sz. 2 rajzlappal.
55. Uebersicht der Branchipus-Arten Ungarns. Math.-Naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn. VI. k. 103. lap.

56. A nápolyi öböl Dinoflagellátáinak rendszeres áttekintése. Természettud. Füzetek. XI. k. 2-ik füzet, 75. lap. 1 rajzlappal.
57. Egy szabadon úszó Acineta a nápolyi öbölből. U. o. 82. lap. 1 rajzlappal.
58. Egy új Cercaria-forma a nápolyi öbölből. U. o. 84. lap. 1 rajzlappal.
59. Együttélés sodróférgek és májmohok között. Természettud. Közlöny. XX. k. 431. lap.
60. A könyvek új ellensége. U. o. 432. lap.
61. A heterogenesis érdekes esete a Rotatoriáknál. M. T. Akad. Értesítő. 1888. 1 rajzlappal.
62. 63. 64. Az 56., 57. és 58. alatti értekezések ugyanazon folyóiratban németül.
65. A Magyar Nemzeti Múzeum álskorpióinak áttekintése. Természettud. Füzetek. XI. k. 3—4. füzet, 111 lap. 1 rajzlappal.
66. Ugyanaz németül, ugyanott
67. Adatok a Kaukázus álskorpióinak ismeretéhez. U. o. XII. k. 1. füzet. 1 rajzlappal.
68. Egy brasíliai új álskorpió-faj. U. o. 1 rajzlappal.
69. Újabb adatok a magyarországi álskorpiók ismeretéhez. U. o. 1 rajzlappal. Sajtó alatt van:
70. A magyarországi százlábúak (Myriopoda) magánrajza. A k. Természettudományi Társulat megbízásából irt mű.
- Továbbá ugyanezen társulattól megbízott egy magyar «Rovartani műszótár» szerkesztésével.
- Irodalmi tevékenységének fentebbi felsorolása szolgáljon ismételt ajánlatom támogatására.

31. GOTHARD JENŐ csillagászt levelező tagú ajánlja

KONKOLY MIKLÓS tiszteleti tag.

Feleslegesnek tartom Gothard Jenő érdemeiről a t. osztályt és a t. Akadémiát hosszasan untatni, annál is inkább, mert Gothard Jenő csillagfotografálási vizsgálatai már a külföldön is teljes elismerésben részesültek s annál inkább is természetes, hogy azok saját hazájában is ismeretesek legyenek s így csakis egyes adatokat vagyok bátor Gothard Jenő munkálkodásából felhozni s a t. Akadémiának elősorolni:

1. Gothard Jenő photographiai úton felfedezett egy 14-ed nagyságú csillagot a Lyra köd közepén, mely valószínűleg a «variabilis» osztályhoz tartozik, mivel a felfedezéskor a leghatalmasabb távcsöveken sem lehetett azt látni, míg ma már közép nagyságú műszerekben is látható.

2. Gothard Jenő volt az első, kinek sikerült egy hullócsillagot uszályával együtt photographálni.

3. Gothard Jenő volt tudtommal az első, ki a villanyszikrát különböző alakjában a sensibilált üveglapra ugratva photographálta, s ezen gyönyörű alakok reproductiói a k. m. Természettudományi Közlöny hasábjain is megjelentek a múlt év folyamában.

4. Gothard Jenő egy óriási gyűjtemény szinképet photographált, úgy a cabinethen, egy egyszerű, saját szerkezetű s készítményű spectrograph segítségével, mint az állócsillagokról szintén egy saját készítményű spectrograph segítségével.

5. Ezen munkákhoz szerkesztett és készített egy normalmértékkel ellátott comparatórt, melylyel a spectrumok és csillagcsoportok *micrometricus* kimérésén dolgozik.

Gothard Jenő irodalmi munkái idáig: a csillagdája évkönyveinek első kötetéből áll, úgy szintén egy sor értekezés a M. T. Akadémia kiadványaiban, s nagyszámú kisebb-nagyobb értekezés külföldi szaklapokban. Az évkönyvek második kötetének összeállítására munkában van, de bármily tevékeny legyen is valaki, azért oly sokfélét, mint Gothard végez, igen rövid idő alatt egyes embernek nem lehet befejezni.

Azon meggyőződéssel, hogy ha a t. Akadémia Gothard Jenőt levelező tagúl megválasztja, vele egy tevékeny s fáradhatatlan munkaerőt nyer, újból hátor bátor vagyok őt t. a Akadémia becses fegyelmébe s jóindulatába ajánlani.

32. Dr. SCHENCK ISTVÁN bányatanácsost levelező tagúl ajánlja

THAN KÁROLY rendes tag.

Schenck István a bécsi egyetemen avatott a chemia doctorává, ugyanott képesített középiskolai tanárrá. A chemiában Bécsben, Redtenbacher mellett képezte ki magát, kinek több éven át segéde volt. Azután a kassai reáliskolában, később a keszthelyi gazdasági tanintézetben, jelenleg pedig a selmeczi akadémiánál mint a chemia professora működik. Eltekintve számos dolgozataitól, melyek különféle szakfolyóiratokban jelentek meg, elég legyen ezen ajánlat alkalmából kiemelni, hogy Schenck az elektromos akkumulátoroknak szerkesztését, a bennök történő chemiai változásokat évek hosszú során át beható alaposággal tanulmányozta. E kutatásainak eredménye után, az elektromos akkumulátorokat Farbaký úr társaságában oly módon sikerült szerkesztenie, hogy a rólók elnevezett rendszer minden eddigi szerkezeteket messze túlszárnyal, akár a tartósság és állandóság, akár az elektromos kapacitás tekintetében. Ezen akkumulátorok európai híre vergődtek és eddig minden hasonló szerkezetűekkel a versenyt nemcsak kiállották, hanem azokat minden tekintetben felülmúlták. Az idevonatkozó dolgozatok részint a bányászati és kohászati lapokban, részint a Dingler-féle «Polytechnisches Journal» és egyéb külföldi szaklapokban jelentek meg.

33. SCHMIDT SÁNDOR nemzeti múzeumi segédőrt és egyetemi magántanárt levelező tagúl ajánlja

KRENNER JÓZSEF rendes tag.

Nevezett szaktudós hazánkban az ásványtan egyik legjelesebb művelője, ki e szak tudományos irodalmát — már 1876 óta — bel- és külföldön megjelent nagybecsű dolgozatokkal gazdagítja.

Dolgozatai közül a legfontosabbak:

Cölestin Romagnából. Műegyetemi Lapok. 1. 1876. 109. Egy rajzzal.

Zirkon Podsedlitzről. Természetráji Füzetek. 1. 1877. 35. Egy tábla rajzzal.

Cölestin St. Angelo-ról. Természetráji Füzetek. 1. 1877. 38.

Cerussit Selmeczről. Természetráji Füzetek. 1. 1877. 177. Egy tábla rajzzal.

Tagajánlások. 1889.

Ásványtani közlemények. 1. A Galenit átváltozásairól. 2. A Pyrostilpnit egy új lelhelye. 3. Opál Mogyoródról. Földtani Közlöny, 7. 1877. 144.

A Pseudobrookit kristálytani elemei. Földtani Közlöny. 8. 1878. 273. Egy rajzzal.

Kristályos Tetraedrit Rozsnyóról. Földtani Közlöny. 9. 1879. 127.

A muzsaji Wolnyn. Természetrzaji Füzetek. 3. 1879. 13. Két tábla rajzzal.

A kraszna-horka-váraljai Wolnynok. Természetrzaji Füzetek. 3. 1879. 168. Egy tábla rajzzal.

Axinit Veszverésről (Poloma) és Medels-ről. Természetrzaji Füzetek. 3. 1879. 257. Egy tábla rajzzal.

A Peticarai Cölestin és a Cölestin szögértékei. Természetrzaji Füzetek. 4. 1880. 209. Két tábla rajzzal.

A Pseudobrookitról. Természetrzaji Füzetek. 4. 1880. 320. Egy rajzzal.

Cerussit és Baryt Telekesről Borsodmegyében. Értekezések a természettudományok köréből. Kiadja a magyar tudományos Akadémia 12. kötet, 1. szám. 1882. Négy tábla rajzzal.

U. ez németül: Groth's Zeitschrift für Krystallographie. Leipzig. 6. 1882. 545.

Newberyit Mejillonesről, Chile. Természetrzaji Füzetek. 6. 1882. 184. Egy tábla rajzzal. U. ez Groth's Zeitschrift 7. 1882. 26.

Ásványtani jegyzetek. 1. Hämatit a Hargitta hegységből. Orvos-természettudományi Értesítő. Kolozsvár, 1882. 259., egy tábla rajzzal. Együttal: Groth's Zeitschrift für Krystallographia, 7. 1883. 547. 2. Apatit von Tavetsch und Floienthal. Groth's Zeitschrift für Krystallographie. 7. 1883. 551. Egy tábla rajzzal.

Ueber das Fuess'sche Fühlhebelgoniometer. Groth's Zeitschrift für Krystallographie. Leipzig. 8. 1883. 1. Öt rajzzal.

A Jordanit és Meneghinit isomorphiája. Természetrzaji Füzetek. 8. 1884. 37. Ugyanez: Groth's Zeitschrift für Krystallographie. 8. 1884. 613.

Pelsőcz-Ardó ásványairól. Természetrzaji Füzetek. 8. 1884. 84. Egy tábla rajzzal. Ugyanez: Groth's Zeitschrift für Krystallographie. 10. 1885. 202.

Egy Málnás vidéki kőzet ásványairól. Természetrzaji Füzetek. 9. 1885. 51. Egy tábla rajzzal. Ugyanez: Groth's Zeitschrift für Krystallographie. 10. 1885. 210.

Ásványtani közlemények: 1. Hypersthen a Pokhausz hegyről. 2. Fűzőld Augit Kőrömczről. 3. Szepesmegyei ásványok: Arsenopyrit, Turmalin, Calicit, Sphalerit, Baryt (Wolnyn), Aragonit. 4. Arsenopyrit, állítólag Klenócziól, Gömörmege. 5. Smithsonit és Arsenopyrit Csetnekről, Gömörmege. Egy tábla rajzzal. Természetrzaji Füzetek. 10. 1886. 15. Ugyanez: Groth's Zeitschrift für Krystallographie. 12.

A szerbiai Cinnober. Földtani Közlöny, 17. 1887. 531. Két tábla rajzzal. Ugyanez: Groth's Zeitschrift für Krystallographie, 13.

Ásványtani közlemények: 1. Arsenopyrit Szerbiából. 2. A szomolnoki Claudetit kristályairól. 3. A svédországi Beumontit. Egy tábla rajzzal. Természetrzaji Füzetek. 11. 1888. 137. Ugyanez: Groth's Zeitschrift für Krystallographie. 14.

Ezeket kívül szerkesztette Dr. Schmidt Sándor úr a «Földtani Közlöny» 7—12. kötetét (1877—1881.), a «Földtani Értesítő» két évfolyamát (1880—1881.), a nemzeti múzeum által kiadott «Természetrzaji Füzetek» 7—10. kötetét (1883—1886) mint társ-, illetve szakszerkesztő, ez utóbbi folyóiratot pedig a 11. kötetétől, mint főszerkesztő, más folyóiratokban pedig számtalan ismeretterjesztő cikket tett közzé.

34. Dr. SCHULEK VILMOS egyetemi orvostanárt levelező tagúl ajánlják

JENDRÁSSIK JENŐ és FODOR JÓZSEF rendes tagok.

Akadémiánk néhai nagyérdemű tagja, dr. Balogh Kálmán már több évvel ezelőtt ajánlotta levelező tagúl dr. Schulek Vilmos tanárt. Ajánlatát magunkévá tesszük s bátrak vagyunk újlag a m. t. Akadémia elé terjeszteni.

Schulek tanárnak úgy a természettudomány egyáltalán, valamint a megszámlálhatatlan szembajos, kiknek szemevilágát megmentette, elismeréssel tartoznak.

Tudományos dolgozataiban — melyeknek kiválóbbjait alább elsoroljuk — beható megfigyelést, önálló itéletet s eredeti eszme- és gondolatmenetet tanusít. E munkái orvosi irodalmunk legalaposabb s legeredetibb termékei közé tartoznak s szerzőjöknek megbecsülést szereztek a szakkörökben itthon s a külföldön.

Mint klinikai tanár másrészt a tanításon, jeles és elismert tanítványok képezésén kívül évenként sok ezer szembajost lát el, mi által közegészségi viszonyainkra nézve fölötte jótékony hatást gyakorol.

Végre az Orvosi Hetilap Szemészet című melléklapját sok éven át szerkesztve, szemészeti irodalmunkat tudományos tekintetben gazdagította, a szemészet terén szakértő s irodalomművelő nemzedéket fejlesztett s nevezetesen befolyt arra, hogy az orvosi irodalmi körökben is a helyes, a magyaros írás és kifejezés meghonosodjék.

Munkáinak jegyzéke a következő:

Műtétmód a rosszúl nőtt szemszörök kifelé fordítására. Orvosi Hetilap. 1871. Ugyanaz németül. Wiener med. Wochenschrift. 1871.

Egyszerű, hordozható szemüvegtok; a heidelbergi szemészgyűlésen tartott előadása nyomán leírva az Orv. Hetilap 1871. folyamában Ugyanaz németül. Ugyanaz megjavítva, 1884. Szemészetben.

A széttérő kancsalítás tünetana és kórok tana. Előadás a szemészek heidelbergi gyűlésén. Orv. Hetilap. 1871. Ugyanaz németül.

A szem sérüléseiről. Szemészet, 1873.

Sphincterotomia pupillaris. Szemészet, 1874.

A szemgörbületi rövidlátásról. Szemészet, 1875.

Kettős pupilla melletti látásviszonyok. Szemészet. 1882—83.

Ugyanaz németül Gräfe's Archiv f. Ophth. című szaklapban, 1882.

A reductio bulbi tanához. Szemészet. 1884.

Villámképrázásból származó megvakulás kérdése. Szemészet. 1885.

Arlt Ferdinand emlékezete. Tanulmány. Szemészet. 1886.

35. HOFMANN ÁGOST VILMOS berlini egyetemi tanárt kültagúl ajánlja

THAN KÁROLY rendes tag.

Dr. Hofmann Á. Vilmos a berlini egyetemen a chemiának r. nyilv. tanára, a berlini akadémiának, a Royal Societynak r., a párisi akadémiának l. tagja. Azelőtt két izben a bonni egyetemnek és több éven át a londoni Royal College of Chemistry tanára volt. Hofmann az újabb organikus chemiának egyik legkiválóbb buvára, és irányadó megalapítója. Számtalan kísérleti kutatásai közül legyen elég azokat érin-

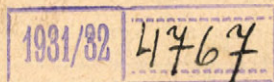
tenem, melyek az organikus chemiában új irányokat jelöltek ki. A kőszénkátrány bázisainak, nevezetesen az anilinnak és származékainak beható vizsgálatát már az ötvenes években eszközölte. E dolgozatai alapját vetették meg azon nagyszerű fejlődésnek, melyet az organikus chemia, különösen pedig az aromás vegyületek, és a kátrányfestékek iparága, a kőszénkátrány chemiai vizsgálatának köszön. A rosanilin és egyéb kátrányfestékek chemiai szerkezetét tudományos alapon legelőször ő állapította meg.

Hasonló jelentőségűek voltak az általános chemiában az általa fölfedezett és alaposan tanulmányozott, helyettesített ammoniak bázisok, valamint a phosphor, arzén és antimont tartalmazó bázisok. Ezek és más igen fontos isomeriákra vonatkozó fölfedezései alapvetők, melyek napjainkban az alkaloidák synthetikus előállításának kiinduló pontjait képezik. Hofmann derítette ki az isonisztrilek és a mustárolajok valódi chemiai szerkezetét.

Nagy érdemei vannak a chemia tanításának módjában. Az első nagyszabású chemiai tanintézeteket Bonnban és a berlini egyetemen ő létesítette. Az új és tanulságos előadási kísérleteknek hosszú sorát állapította meg, melyeknek egy részét nálunk is elterjedt művében, «Einleitung in die moderne Chemie» tette közzé.

Megalapítója a berlini «deutsche chemische Gesellschaft»-nak és ezen egyesület «Berichte»-inek. Az ebben közölt dolgozatok, az egész művelt világ szakkörében el vannak terjedve, és kivált az aromás vegyületek chemiájának fejlődésére, óriási befolyást gyakoroltak.

Hofmann a Liebigtől megalapított iskolának, ebből folyólag az új organikus chemiának legelőkelőbb képviselője; mint buvár és tanár pedig a német tudományok egyik legkimagaslóbb alakja.

A 90324